

Kariūnas

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos leidinys

2010 m. Nr. 3 (106)

REDAKTORIAUS SKILTIS

Sveiki!

Atsivertėte įprastą, tačiau šį kartą kiek kitokį KARIŪNĄ. Mūsų žurnalas skirtas ne tik skaityti, bet ir vartyti. Jame galima rasti įvairių nuotraukų, taip pat ir retų, dėl to tai daryti dar įdomiau.

Jausdami vis didėjančios auditorijos dėmesį nuolat susiduriame su dviem priešingomis nuomonėmis: vieni pageidauja daugiau karybos, kiti – publicistikos ir akademinų temų. Ieškodami aukso vidurio ir Jums tinkamo modelio išleidome jau 106 numerį.

Dar atsiranda žmonių, tarp jų ir jaunimo, teigiančių, kad Karo akademija jiems atrodo prisidengusi paslapties skraiste, uždara nuo visuomenės teritorija. Tačiau panašius teiginius įtikinamai atmeta Vilniaus universiteto trečiakursė Loreta Kiškytė, kurios straipsnis spausdinamas šiame numeryje.

Rankos sugniaužtais kumščiais... Tokia aiškinimosi forma dažniausiai priskiriama boksininkams. Bokse viskas prasideda ir baigiasi kova, kuri vyksta be veidmainystės ir klastos. Paprastai tokiu atveju nieko nesakoma, nes nėra tikslo – jei priešininkui pataikysi, jis jau neišgirs. Apie tai ir apie Akademijos bokso rinktinę žurnale rašo kariūnai Gytis Jazdauskas ir Andrius Volkovas.

Nepraleiskite KARIŪNO skilčių „Portretas iš arti“ ir „Grįžtamasis ryšys“. Šiame numeryje nemažai puslapių ir laiko skyrėme susitikimams su įdomiais žmonėmis – Akademijoje dirbančiu mūsų bendruomenės nariu, Fizinio rengimo ir sporto sekcijos vyr. dėstytoju Valerijumi Kušelevičiumi ir karybos mokslus Vokietijoje baigusiu jaunu karininku ltn. Donatu Gaidžiu, dabar tarnaujančiu Karinėse jūrų pajėgose Klaipėdoje.

Vasarą jau pakeitė ruda, ir nuotaikos atspindi už lango, gatvėje, tvyrančią atmosferą – lietus, krintantys lapai ir vis labiau šalantis oras... Deja, ji praėjo, liko tik saulėti prisiminimai, tačiau po kurio laiko ir jie išsitrins...

Bet neišsitrins šventės Kernavėje akimirkos, Žalgirio mūšin lydimų karių Katedros aikštėje įspūdžiai. Malonu pasijusti istorijos dalyviais ir, matyt, grįžti 600 metų atgal... Kažkurios televizijos, regis, LTV, reporterė klausinėjo susirinkusiųjų, kas labiausiai patiko. Vienas berniukas staiga pasakė: „Patiko, kaip ŽALGIRIS laimėjo mūšį.“ Jo naivumas nuostabus. Jam ŽALGIRIS – KOMANDA (ko gero, nebūtinai krepšinio), o ne vietovė, kur įvyko pergalingas mūšis. Ir ne tolima praeitis. Todėl suprantu – ŽALGIRIS gali vykti bet kur!

Mėgaukimės rudens spalvomis...

Įdomius skaitymas

Arūnas ALONDERIS

REDAKCIŅĖ KOLEGIJA

Arūnas ALONDERIS
Atsakingasis redaktorius

dr. Vytautas TININIS
Atsakingasis sekretorius

krn. Olegas GROŠEVAS
III kuopos 081 būrio kariūnas

mjr. Birutė KRASAVINIENĖ
S-5 skyriaus viršininė

krn. Evaldas KUČINSKAS
II kuopos 091 būrio kariūnas

krn. Irina LYSIONOK
IV kuopos 071 būrio kariūnė

psk. Virginijus MOLIS
Karo akademijos vyriausiasis puskarininkis

kpt. Mantas VALATKEVIČIUS
Kovinės paramos ir kovinio aprūpinimo sekcijos
vyr. instruktorius

dr. Mantvydas VITKŪNAS
Karo istorijos centro vyr. mokslo darbuotojas

Nijolė ANDRIUŠIENĖ
Kalbos redaktorė

Loreta KERŠYTĖ
Dizainerė

Kęstutis DIJOKAS
Fotografas

Spausdino Lietuvos kariuomenės
karo kartografijos centras
Muitinės g., Domeikava, LT-54359 Kauno r.
Tiražas 500 egz. Užsakymas GL-94SS.
Leidinytis platinamas nemokamai.
Leidžiamas kas trys mėnesiai.
Dėl žurnalo platinimo prašome kreiptis
tel. (8 5) 210 3526

**GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA**

Šilo g. 5 A, LT-10322 Vilnius
aalonderis@yahoo.com
(8 5) 210 3651, KATT 24 651
vytautas.tininis@mil.lt
(8 5) 210 3680, KATT 24 680

Viršelio nuotraukoje

Pirmo kurso kariūnų priesaikos ceremonija
Lietuvos nacionalinio muziejaus
Senojo arsenalo kiemelyje

ŠIAME NUMERYJE

- 2 PABRADĖJE IŠVYDOME TIKRUOSIUS
KARIŪNŲ VEIDUS**
Kpt. Mindaugas MATUKONIS
- 6 PORTRETAS IŠ ARTI**
- 10 GRĮŽTAMASIS RYŠYS**
- 13 LAIŠKAS „KARIŪNUI“**
- 14 TRYS TALENTINGI LIETUVOS JAUNUOLIAI
PRADĖJO STUDIJAS JAV KARO AKADEMIJOSE**
Anne E. DERSE
- 16 GEBĖJIMAI ĮGYJAMI IR UGDOMI TIK
NUOSEKLIAM DIRBANT**
Doc. dr. Marija JĖČIUVIENĖ
- 19 FRYDRICHAS II IR NAPOLEONAS PER
KLAUZEVIČO PRIZMĘ**
Dr. Algirdas V. KANAUKA
- 26 KAI SUŽVANGA PIRMIEJI METALINIAI GINKLAI**
Dr. Manvydas VITKŪNAS
- 28 ATMINTINI VARDAI**
- 29 VIENAS LAUKE – NE KARYS!**
Krn. Eglė STANKEVIČIŪTĖ, krn. Edvinas SRIUBAS,
krn. Edgaras RAIBUŽIS
- 32 IŠ PIRMŲ LŪPŲ**
- 34 SPORTAS**
- 37 KNYGOS**
- 38 PASLAPTINGUMO SKRAISTĖ PRASKLEIDUS**
Karolina KIŠKYTĖ
- 42 AKADEMIJOS PULSAS**
- 44 IN MEMORIAM PROFESORIUI
ALGIMANTUI AMBRAZEVIČIUI**
Doc. dr. Valentina VILUTIENĖ

Kariūnai Edvardas Songinas ir Vladas Lelešius planuoja pratybų užduoties eigą

PABRADĖJE IŠVYDOME TIKRUOSIUS KARIŪNŲ VEIDUS

Kpt. Mindaugas MATUKONIS

2010 m. gegužės pabaigoje 42 Lietuvos karo akademijos absolventai buvo pasirengę laikyti dviejų dalių kvalifikacinį egzaminą. Gegužės 31–birželio 1 d. tikrintos jų karybos teorijos žinios, o birželio 2–13-ąją, Būrio vado kovos kurso (BVKK) metu, – įgūdžiai. Kaip kiekvienais metais, BVKK vyko Generolo Adolfo Ramanausko kovinio rengimo centro Pabradės poligone. Siekiant kuo didesnio objektyvumo, kariūnų veiksmų vertinti buvo pakviesti specialistai iš įvairių Lietuvos kariuomenės padalinių (Krašto apsaugos savanorių pajėgų, Motorizuotosios pėstininkų brigados „Geležinis Vilkas“, Juozo Vitkaus inžinerijos bataliono). Priešiškas pa-

jėgas imitavo KASP Dainavos apygardos 1-osios rinktinės savanoriai, kuriems vadovavo vyr. lttn. Vidas Žūkas.

Būrio vado kovos kurso tikslas – įvertinti, kaip kiekvienas absolventas geba priimti racionalius sprendimus standartinėse ir nestandartinėse situacijose, pasirengti kovinei užduočiai (būrio lygmeniu), ją išanalizuoti, planuoti mūšio sumanymą, paskelbti kovinį įsakymą ir, galiausiai, vadovauti būriui operacijos metu.

Pratybų išvakarėse buvo paskelbtas kuopos vado kpt. Viesulo (pagal užduoties legendą) išpėjamas įsakymas dėl taikos rėmimo operacijos JONVABALIS, kurio tikslas – nurodyti padaliniui jos tipą

ir vietą, pradinę „laiko ašį“, administracinio žygio užduotis ir reikalavimus, pateikti vadui būtina informacija apie priešišku pajėgų situaciją. Kitą dieną, atvykus į kuopos priešakinę operacinę bazę VILKAS, buvo paskirtas būrio vadas ir valdymo grupė ir paskelbtas kuopos vado kovinis įsakymas dėl taikos rėmimo operacijos vykdymo. Kuopos vado sumanymas – užduotį įvykdyti trimis fazėmis:

I fazė – aplinkos analizė.

II fazė – dalyvavimas stabilizavimo operacijoje skirtame atsakomybės rajone.

III fazė – saugios aplinkos kūrimas.

Galutinis operacijos tikslas – GURO provincijoje (TIBO

šalyje) atkurti valdžią ir sudaryti sąlygas čia atvykti vyriausybiniams ir nevyriausybiniams organizacijoms.

Vadovaujantis pateikta pratybų legenda, scenarijumi ir minėtu kuopos vado įsakymu, kiekvienam kariūnui buvo sudarytos sąlygos per nustatytą laiką (pagal 1/3 laiko taisyklę) pasirengti gautai užduočiai ir ją įvykdyti. Būrių vadams buvo paskelbti daliniai kuopos vado įsakymai neatsižvelgiant į paros laiką ir orą. Kartais veikti reikėdavo nedelsiant, kadangi priešiškos pajėgos visada buvo per žingsnį priekyje (gerai susipažinusios su vietoje, vietos gyventojais, jų tradicijomis, papročiais, specialiai parengtos teroristiniams išpuoliams).

Viena iš įsimintiniausių užduočių – VIP eskortavimas. Jai vadovavo krn. Aivaras Poška. VIP (plk. Gintaras Bagdonas) tikslas buvo dalyvauti TIBO šalies ligoninės iškilmingoje atidarymo ceremonijoje. Vizitas vyko sėkmingai, nebuvo jokių išskirtinių incidentų.

TIBO šalies vadovas Salan Oturas įteikė plk. G. Bagdonui dovaną – „vardinį ginklą“ – ir visų savo žmonių vardu padėkojo už laiku ištiestą pagalbos ranką.

Po šventės GURO provincijoje padėtis paaštrėjo. Ekstremistinės ARASA grupuotės kovotojai nusiaubė ligoninę ir žiauriai susidorėjo su visu jos personalu. Be to, pradėjo rengti teroristinius išpuolius prieš koalicijos pajėgų karius.

Koalicijos pajėgų kariai taip pat nesnaudė – rengiant operaciją KIRTIS (puolamuosius veiksmus) prieš ARASA kovotojus buvo mestos gausios pajėgos. Užduotis buvo nelenkta: reikėjo tiksliai nustatyti šios grupuotės dydį, jos dislokacijos vietas, vadaviečių ir aprūpinimo rajonus. Būrių vadams su gretimais padaliniais ir kuopos vadu suderinus veiksmus, pradėtos naikinti priešiškos pajėgos. Būriai atliko zonos ir vietovės žvalgybą, rengė suplanuotąsias atakas ir reidus. Kai visos puolamosios

užduotys buvo sėkmingai atliktos, padaliniai grįžo į kuopos priešakinę operacinę bazę VILKAS. Čia vyko reorganizacija, buvo papildytas personalas, sprendžiami aprūpinimo klausimai. Kuopai užtikrinus atsakomybės rajono saugią aplinką, veiklos įgaliojimai buvo perduoti vietos valdžios organams, vyriausybiniams ir kitoms organizacijoms. Vadinas, pratybų tikslai buvo pasiekti (be to, išvengta sunkesnių traumų).

Pratybų pabaigoje kariūnai buvo supažindinti su galutiniais kvalifikacinio egzamino rezultatais: visi absolventai jį išlaikė, geriausiai įvertintas krn. Martynas Rutkauskas. Vėliau pratybų vadovas plk. ltn. Gintaras Vidzickas padėkojo vertintojams ir imitatoriams už svarų indėlį ir apdovanojo juos simbolinėmis atminimo dovanėlėmis. Imitatorių grupės vyresnysis vyr. ltn. Vidas Žūkas savo ruožtu pratybų vadovui įteikė rankų darbo „atminimo lentą“, kurioje pavaizduotas

Kpt. Ramūnas Mikėnas su „karo vadu“
Faisal Osmanu Kpt. T. Stankevičiaus nuotrauka

VIP vizitas. Kalba „gubernatorius“ Salan Oturas
Gr. G. Balčiaus nuotrauka

Riaušės prasidėjo Vyr. ltn. V. Žuko nuotrauka

Antro būrio kariūnai pratybų pertraukėlės metu Vyr. ltn. A. Revaičio nuotrauka

žemėlapis ir priešišku pajėgų veiklos legenda, ir išreiškė viltį, kad Akademijos vadovybė ir kitais metais pakvies jo padalinį atlikti imitacinių veiksmų.

Apibendrinant pratybas šį kartą norėtusi plačiau aptarti ne jų rezultatus ir tikslus, o kovinio rengimo proceso aprūpinimą. Pripažinkime, kad Būrio vado kovos kursas – Akademijos metų renginys, tiek kariūnų, tiek instruktorių ir dėstytojų 4 metų darbo įvertinimas. Šio kurso metu rengiamos skirtingo pobūdžio operacijos – taikos rėmimo (TRO), gynybos ir puolimo, todėl būtina lankstesnė ir modernesnė aprūpinimo sistema. Taigi neužtenka turėti tik standartiškai sukomplektuotą žygio ekipuotę. Šiandien Akademijs pagal tai, kaip yra aprūpinta būtinomis priemonėmis ir transportu, realiai gali organizuoti tik kai kurias praktines pratybas (pvz., žygius pėsčiomis), ir tai paisydama apribojimų. Didžiausias galvos skausmas – transportas. Jo paskirtis turėtų būti ne vien nuvežti karius iš taško A į tašką B, bet ir dalyvauti tam tikro pobūdžio operacijose veikiant būrio sudėtyje, kompleksiskai. Taip pat reikėtų turėti bent minimalią mokomąją aprūpinimo bazę (pvz., stovyklavietės įrangą, priemonių TRO atlikti, maskavimo tinklų ir pan.). Būtina glaudžiau bendradarbiauti su kitais kariuomenės vienetais, kad galima būtų rengiant praktines pratybas kai kurių priemonių iš jų gauti. Iš praktikos žinome, kad nusiųsti raštą kitiems vienetams prašant paskolinti priemonių būsimoms pratyboms ir ramiai laukti teigiamo atsakymo dažniausiai neverta. Jau įprasta, kad detalios suplanuotos pratybos gali būti pakeistos būtent dėl logistikos niuansų.

Taip, karys turi būti pasiruošęs reaguoti į besikeičiančią situaciją, tačiau galbūt ne taip dažnai. Instruktorius, pratybų vadovas, planuodamas praktinius mokomuosius veiksmus, visada stengiasi atsižvelgti į realias aplinkybes, t. y. žino apribojimus ir jais vadovaujasi. Iš asmeninės patirties galiu pridurti, kad logistika daro labai didelę įtaką taktikos pratybose dalyvaujančių karių moralei ir rezultatams. Pavyzdžių galima pateikti labai daug, kai įvairios reikmės nebūna patenkinamos – pradedant nuo įprastų žmogaus poreikių – prausyklos su dušu – ir baigiant taktiniais eksfiltracijos sraigtasparniu arba vandens kliūčių įveikimo virvėmis veiksmais.

Nepaisant tam tikrų niuansų, norėtuosi būti didesniau optimistui. Tikiu, kad padėtis pagerės. Manau, kad privalome būti kaip niekada vieningi ir supratingi, juk dirbame (tarnaujame) dėl bendro tiks-

lo – stengiamės parengti profesionalų būrio vadą, išugdyti tikrą lyderį, brandžią asmenybę, kuri netrukus kaip karininkas žengs pirmuosius savarankiškus žingsnius, o visuomenė vertins ne tik jį, bet ir Akademią, o gal ir visą Lietuvos kariuomenę.

PRATYBŲ DALYVIŲ ATSILIEPIMAI

Kariai:

Būrio vado kovos kursą vertiname labai gerai. Kariūnai įgijo naujos patirties, kuri svariai papildė ketverių studijų metų mokymo procesą. Daugiausia tai instruktorių ir viso pratybų personalo, kurie dėjo tiek pastangų, kad numatytas tikslas būtų pasiektas, nuopelnas.

Kariūnai:

Kai šią naktį pliaupė smarki liūtis ir trankėsi perkūnija, mums buvo nejauku net po stogu. O kaip sekėsi kariūnams miške?

Imitatorius:

Mes turėjome retą galimybę per trumpą laiką, praleistą Pa-bradės poligone, išvysti jūsų, ke-tvirtakursiai, tikruosius veidus, kurių galbūt nepavyko pamatyti dėstytojams, profesoriams per visus 4 jūsų studijų LKA metus.

Taktikos instruktorius:

– Kary, kodėl valgai saulėgrąžas saugos poste?

– Tamsta, imuosi prevencinių priemonių, kad „kvartalinis“ neužkutyntų (kad neužmigčiau).

Taip kariūnas, išmastęs nestandartinį pasiteisinimą, išvengė „minuso“.

Vertintojo pašmaikštavimas vykstant „užtarnauto“ poilsio:

– Kadangi manęs pasiimti atvyko transportas, o vakare turėsiu įvykdyti labai sunkią užduotį – išgerti šalto alaus bokalą žiūrėdamas futbolo varžybas, karštas pastarosios paros pratybų aptarimas šį kartą bus praveistas labai greitai.

AKADEMIJOS PULSAS

KARO AKADEMIJA
Kviečia
merginas mokytis šokti

SPORTINIŲ ŠOKIŲ:

VALSO, TANGO, ČA ČA ČA, ROKENROLO ir kt.

JŪSŲ PARTNERIAI BUS KARO AKADEMIJOS II KURSO KARIŪNAI.

Repeticijos

antradieniais ir ketvirtadieniais 19.40–21.20 val.

Kreiptis į Vaidotą Januškevičių tel. (8 5) 210 3527

Kaip žadėjome, KARIŪNO skaitytojams suteikiame galimybę išlieti savo mintis, nagrinėti rūpimus klausimus, iš arčiau susipažinti su Akademijos bendruomenės žmonėmis. Šį kartą skyrelyje „Portretas iš arti“ mūsų kolegos kpt. Ronaldo ENDRIJAIČIO pokalbis su Fizinio rengimo ir sporto sekcijos vyr. dėstytoju Valerijumi KUŠELEVIČIUMI.

Valerijus Kušelevičius su XIV Dalai Lama Šveicarijoje 2009 m.

MEISTRAS BRĘSTA LĒTAI...

Kovotojas, Rytų dvikovų meistras ir mokytojas, harmoninga asmenybė. Ramus ir kuklus, tačiau kartu itin valingas, tvirtas lyderis, savo pasirinktu keliu einantis jau daugelį metų. Jo stiprybė – vidinė. Taip galėčiau apibūdinti Valerijų, toks jis yra ir kolegų akimis.

Valerijus Kušelevičius susidomėjo Rytų kovomis ir kultūra jau vaikystėje. Tuo metu Lietuvoje iš visų šio taikomojo sporto šakos stilių buvo mokoma vienintelio – dziudo. 1984 m. jį DINAMO sporto draugijos Olimpino rezervu grupėje dziudo pradėjo treniruoti Valerijus Potaševas.

Valerijus primena, kad tik nuo 1988 m. įvairūs Rytų kovų stiliai tapo prieinami visiems jais besidomintiems. Iki tol Rytų dvikovų treniruotės buvo uždraustos įstatymo, už jų or-

ganizavimą buvo baudžiama. Tad 1988 m. Vilniuje Rytų kovos menų entuziastų pastangomis buvo įkurtas vienas pirmųjų šio meno centrų – FORMA. Į jį Valerijus buvo priimtas dziudo instruktoriumi. Šis klubas sudarė puikias sąlygas bendrauti ir treniruotis perprantant įvairių Rytų dvikovų ypatumus. O Valerijų ėmėsi mokyti japoniškojo karatė ir kinietiškojo ušu treneris Pranas Golovačius (*Golovač*). Nuo 1990 m. jis jau pats pradėjo vesti ušu treniruotes, o 1994-aisiais, susipažinęs su Vietnamo tradicinėmis dvikovomis Niat-Nam (*Nhat-Nam*), nusprendė įvaldyti ir šį savignyos stilių (dabar Valerijus – Lietuvos NIAT-NAM federacijos, kurios prezidentu išrinktas P. Golovačius, vyresnysis treneris). 1996 m. V. Kušelevičius baigė Lietuvos kūno kultūros

akademiją ir įgijo trenerio specialybę (specializacija – Rytų dvikovas).

Man buvo įdomu sužinoti, kaip Valerijus kaip kovotojas tobulėjo, kokius etapus įveikė ir kokias dvikovų rūšis įvaldė. Per pastaruosius treniruočių metus jis turėjo puikią progą pabendrauti su pasaulinio lygio įvairiais Rytų kovų specialistais ir meistras, dalyvauti jų vedamuose seminaruose ir pratybose Lietuvoje ir užsienyje. Jis lankėsi Rytų šalyse – Vietname ir Japonijoje, kur gimė ši savignyos šaka, susitiko su Rytų kovos meno mokyklų vadovais, dalyvavo jų vadovaujamuose mokymuose.

Kartu su tradicine Rytų dvikovų praktika Valerijus plėtojo ir taikomąją jų kryptį, tobulino savignyos be ginklo ir naudojant įvairius ginklus įgūdžius,

dalyvavo tarptautiniuose kovinės savigynos seminaruose. Dirbo kaskadininku Lietuvos ir užsienio kino studijų projektuose. Savo patirtį Valerijus sugebėjo pritaikyti atlikdamas apsaugininko pareigas XIV Dalai Lamos vizito Lietuvoje ir 2009 m. jo viešnagės Šveicarijoje metu.

Treniruodamasis ir tobulindamas įvairių Rytų savigynos kovų meną, atkaklus kovotojas galėjo mokytis iš garsių profesionalų – Prano Golovačiaus, profesoriaus Ngo Suan Bin, meistro Čan Fu Ky, aktoriaus ir kaskadininko Ričardo Nortono, dabartinio Aikido mokyklos vadovo Moriteru Uešibos, 7 dan aikido meistro Siodzi Seki, savigynos meistro Gari Nikolajonok ir kitų. Per šiuos susitikimus bendraudamas Valerijus suvokė, koks turi būti tikras Rytų dvikovų meistras, kas sudaro šio meno esmę. Rytų savigynos kovų filosofija padeda Valerijui kurti ir palaikyti harmoningus santykius darbe ir šeimoje. Jo žmona taip pat seniai tobulina Rytų savigynos įgūdžius. Irina Kušelevič, aikido 3 dan meistrė, dirba trenere, veda klasikinių Indijos šokių pamokas ir kuria savo mokyklą. Visa tai rodo, kad šio meno sėkmingai gali mokytis ne tik vyrai, bet ir moterys ir kartu neprarasti moteriškumo.

Negalėjau nepaklausti Valerijaus, koks, jo nuomone, yra tikras kovotojas (Rytų kovų meno žinovas), kokios jo vertybės ir kodėl. Ar kovojama tik sporto ringe, ar ant kilimo? Kokios kovos kasdien vyksta tokio žmogaus viduje? Kokius sprendimus jis turi priimti? Kokių klausimų ir pagundų jam kyla gyvenime?

Pasak Valerijaus, šiais laikais Rytų dvikovų meistras suvokiamas kaip visus varžovus ringe nugalintis kovotojas – jau-

nas, raumeningas ir agresyvus, savo problemas spendžiantis gana šiurkščiais būdais ir neretai naudodamas spaudimą. Tai mes galime pamatyti Holivudo filmuose, kovų be taisyklių turnyruose, stebėdami profesionalių kovotojų (pvz., Maiko Taisono) bendravimą. Tik paprasti žmonės pamiršta, kad visa tai tėra vaidyba („reality show“), kurios tikslas – sulaukti kuo daugiau žiūrovų dėmesio ir pakelti reitingus. Jei įsivaizduosime tokį meistrą realiame gyvenime, greitai suvoksime, kad bendravimas su juo ir bet koks bendras darbas neteiktų mums jokie malonumo ir nebūtų vaisingas.

Lietuvos patirtis rodo, kad esant sunkiai ekonominei ir socialinei padėčiai kovotojų laukia daugybė pagundų savo meistriškumą panaudoti neteisėtai. Todėl kovotojas turi būti dvasiškai stiprus, turėti tvirtas moralines vertybes, kad galėtų pasipriešinti šiam spaudimui. Šiuo atveju lemia ne puikus fizinis pasirengimas ir techninis meistriškumas, o išugdytos žmogaus būdo savybės.

Savigynos dvikovų meistro idealas, susiformavęs Rytuose ir dabar čia diegiamas, neatitinka šių stereotipų. Jis primena mums viduramžių riterį, kuris įkūnija tiek kario, tiek visapusiškai išsilavinusio, garbingo žmogaus savybes. Rytuose idealus kovotojas – žmogus, kartu su pražūtingąja dvikovų meno technika įvaldęs ir tradicinę mediciną, galintis tiek sužaloti, tiek išgydyti žmogų, tobulai perpratęs kovos strategiją ir taktiką, be to, geras diplomatas, išvalgus psichologas, „puikiai valdantis kardą ir teptuką“. Pavyzdžiui, Japonijoje samurajaus idealas – bebaimis kovotojas, išmanantis poeziją, kaligrafiją, meną ir etiketą, kiekvieną dieną gražiai

Šveicarijos kalnuose

Naujieji metai Vietname

Profesoriaus Ngo Suan Bin seminaras

Tunise, Sacharos dykumoje

Filmuojant masinę sceną

apsirengęs ir susišukavęs, kad netinkama išvaizda ar poelgiu nepakentų savo klanų reputacijai. O Kinijoje „idealus vyras“ – tai žmogus, išmanantis karybą ir tautos meną, mokantis naudoti įvairius ginklus ir beginklės kovos būdus, išstudijavęs tradicinių kovų strategijų traktatus. Tai šeimos galva ir autoritetingas klanų vadovas, ritualų, etiketo ir meno žinovas, puikus diplomatas. Vietname iki 19 a. pabaigos kandidatai užimti postą imperatoriaus dvare tradiciškai turėjo rungtis dvikovoje su kitais pretendентаis ir nugalėti, be to – išlaikyti klasikinės literatūros, įvairių menų ir etiketo egzaminus.

Valerijus toliau man aiškina, kad šie tobulo Rytų savignyos dvikovų meistro aprašymai – ne tik legendos: galima rasti ir realių asmenybių, kurios atitinka šiuos idealiam kovotojui keliamus reikalavimus. Tai Kinijos Šaolinio šventyklos ir taoizmo religijos mokytojai, kurie yra pavyzdys, kaip gali-

ma sujungti savignyos kovų meną ir dvasinio tobulėjimo praktikas, Sun Tzu – Kinijos karo meno strategas, Mijamoto Musaši – viduramžių Japonijos samurajus ir strategas, savo pavyzdžiu parodęs tobulėjimo raidą nuo eilinio kario iki meistro, žymaus kovotojo taktiko, Morihejus Uesiba – aikido – „neagresyvos“ kovos meno – kūrėjas, daktaras Dzi-goro Kano – dziudo, pirmosios Rytų dvikovų rūšies, tapusios olimpine sporto šaka, pradininkas, Gičun Funakoši – šiuolaikinio karatė plėtotojas, profesorius Ngo Suan Bin – Vietnamo kovos meno niatnam mokyklos vadovas, tradicinės medicinos specialistas, tapytojas ir poetas. Minėtų autorių darbų, išverstų į lietuvių kalbą, galima rasti ir Akademijos bibliotekoje. Perskaitykite – nesigailėsite!

Mudviejų su Valerijumi pokalbiui įpusėjus, paliečiame dar keletą svarbių temų: harmonija, agresija, įvairiapusiškumas, ramybė, kuklumas – ką šios sąvokos reiškia kovotojui? Kaip ir kada jis naudojami savo vidine galia ir fizine jėga, kas yra pseudokovotojas ir kada aplinkiniai supranta, kad jis apsišaukėlis? Kurios jo savybės (psichikos, charakterio, fizinės) nuvilia, kokios situacijos ir sprendimai jį demaskuoja?

Galima suprasti, teigia Valerijus, kodėl mūsų visuomenėje paplitę herojaus ir dvikovų meistro – kario – įvaizdžiai labai skiriasi. Pseudoherojus paprastai nesugeba priimti lankstaus sprendimo, todėl keičiantis situacijai neįstengia prisitaikyti, „susitaikyti“ su savo nesėkmėmis, pralaimėti, nes visada turi būti „kietas“. Toks individas nebus geras lyderis, nes negali tinkamai įvertinti kito žmogaus gabumų ir suprasti jo sunkumų. Gyveni-

me šis žmogus, aklaui bandantis atitikti herojaus įvaizdį, anksčiau ar vėliau susiduria su begale problemų, patiria daugybę nusivylimų. Negali profesiskai tobulėti dėl per didelės savivertės, asmeniniai santykiai taip pat komplikuoti – jam sunku priimti kitų žmonių nuomonę ir vertybes, pajusti vidinę darlą: patyręs nesėkmę arba pralaimėjus, jis negreitai nusiramina, su tuo susitaiko, dažnai jaučiasi esąs nevykėlis.

Valerijus pabrėžia, kad labai skiriasi ne tik pseudoherojaus ir tikrojo meistro būdo bruožai, elgesys, bet ir išvaizda, fizinis pasirengimas. Paprastai pseudoherojus išsiskiria itin treniruotais raumenimis ir fizine jėga. O Rytų dvikovų meistras yra lankstus ir vikrus, jo judesiai tikslūs ir koordinuoti.

Šios savybės praktiskai labiau praverčia gyvenime, ilgiau nekinta, stiprina žmogaus sveikatą ir yra ilgą amžiuskumo pagrindas. Rytuose sakoma: „Meistras bręsta lėtai.“ Valerijus prisimena, kaip būdamas Vietname girdėjo senuosius kovotojus sakant, kad 50–60 metų meistras yra laikomas jaunu. Tai rodo, kad meistriškumui didžiausią įtaką turi ne fizinė forma, o dvasinis asmenybės tobulėjimas.

Kaip mes galime apibūdinti dvikovų meistrą – kari? Kokios savybės lemia jo sėkmingą karjerą? Jaunas žmogus, pasirinkęs karo tarnybą kaip gyvenimo būdą ir įstojęs į Karo akademiją, turi suprasti, kad pagrindinė jo pareiga – ginti Tėvynę, tinkamai vadovauti patikėtiems kariams karo ir taikos metu. Dauguma į Karo akademiją ateinančių jaunuolių miglotai įsivaizduoja šios profesijos užduotis ir sunkumus. Dabartinis jaunimas nevysiškai suvokia, kad, be patriotiškumo jausmo, reikia ugdyti ir tam

tikrus asmenybės, būdo bruožus, žinoti savo privalumus ir trūkumus, išmokti vertinti kitus žmones, mokėti komandoje palaikyti konstruktyvius santykius. Svarbu nepamiršti, kad galutinis Karo akademijos tikslas – išugdyti ne eilinius vykdytojus, o stiprius, drąsius ir kūrybingus lyderius.

Keliaudamas po Vietnamą Valerijus matė daug karą išgyvenusių ir dabar sunkiai besiverčiančių žmonių, kuriems Rytų kovų menas yra gyvenimo ir stiprybės laidas, patikimas būdas perduoti savo gyvenimo išmintį ir kultūros tradicijas. Taip pat ir Japonijoje, kur gyvenimo sąlygos daug geresnės, kovų menas nėra laikomas tik laisvalaikio forma. Japonai suvokia dvikovas ne kaip sportą, o kaip veiksmingą būdą ugdyti sveiką, patriotišką visuomenę. Jiems ši šaka

leidžia turiningai bendrauti, sumažinti dėl didelio užimtumo kylančią įtampą, susidoroti su kasdieniu stresu.

Vienas veiksmingiausių būdų, leidžiančių atskleisti karininko savybes, lyderio ugdymo kurse – psichofizinis kariūnų rengimas. Kad išmoktų save stebėti ir analizuoti reakcijas ekstremaliose situacijose, psichofizinio rengimo kurso metu kariūnai išbando kai kurias Rytų kovų praktikas. Pavyzdžiui, mėgina vaikščioti basomis per stiklo šukes ir stovėti ant aštrių vinių smailių. Kai kurie kariūnai šiuos išbandymus vertina kaip dar vieną fizinį pratimą, kuris gali patvirtinti jų „kietumą“. Tačiau jie klysta. Mūsų tikslas – parodyti, kad sutelkus vien fizines jėgas neįmanoma sėkmingai atlikti kai kurių užduočių. Kariūnai turi būti pasirengę tin-

kamai nuteikti save psichologiškai, atsipalaiduoti, neleisti šokui užvaldyti sąmonės. Įveikę šį išbandymą, jie suvokia, kad būtina daugiau dėmesio skirti savižinai ir savistabai, išmoksta labiau vienas kitu pasitikėti, palaikyti grupės narius, o tai vienas svarbiausių karininko bruožų, padedančių ekstremalioje situacijoje.

Baigdamas mūsų pokalbį Valerijus apibendrina, kad Rytų dvikovų praktikos ir kovinė savignyva ne tik puikus būdas lavinti fizinius kariūnų gebėjimus ir praktinius įgūdžius, bet ir ugdyti karininkui būtinas savybes – drąsą, ryžtą, draugiškumą, stiprinti motyvaciją, skatinti tobulėti.

Didysis kelias atsiveria tik tiems, kurie ieško!

Senajoje Japonijos sostinėje Nikko
Nuotraukos iš asmeninio V. Kušelevičiaus archyvo

KARIŪNO bendradarbė krn. Irina LYSIONOK kalbina Karinių jūrų pajėgų „Jotvingio“ Navigacinės kovinės dalies vadą ltn. Donatą GAIDĮ, jauną karininką, prieš metus baigusį Vokietijos karinių jūrų pajėgų karininkų mokyklą.

GERAI save įsivaizduoju KOLEGŲ IR PAVALDINIŲ VIETOJE

Papasakokite apie save, šeimą, mokyklą, kuri Jus išaugino ir išauklėjo. Kas turėjo įtakos renkantis karininko kelią ir kada kilo mintis stoti į LKA?

Gimiau Raseiniuose, kur ir dabar gyvena mano seneliai. Iki studijų gyvenau ir mokiausi Švenčionėliuose. Augau su dviem broliais – Justinu ir Simonu. Šeimoje stengdavomės viską daryti ir su sunkumais grumtis patys, nelikti tik stebėtojai. Dėl to tikriausiai ir tapau toks, koks esu. Gyvenant nuosavame name visada nemažai darbų, kuriuos reikia atlikti bendromis jėgomis, kartu. Kaip sakė viena mano gimnazijos mokytoja, „tik dirbantis ir kažką darantis žmogus yra panašus į žmogų“.

2004 m. baigiau Švenčionėlių gimnaziją. Jau 2003 m. buvau nusprendęs save išbandyti ir stoti į Lietuvos karo akademiją. Atranką į LKA sėkmingai perėjau 2004 m. pavasarį. Kelis mėnesius prieš ją rengiausi atlikti testo pratimus. Turėjau keletą draugų, kurie jau mokėsi LKA. Jie patarė per dvi atrankos dienas parodyti viską, ką moku geriausiai. Taigi stoti į LKA rengiausi iš anksto.

Ltn. Donatas Gaidys (dešinėje) su Prancūzijos karininkais laive „L'aigle“

Kaip vyko stojančiųjų į Vokietijos karinių jūrų pajėgų karininkų mokyklą atranka?

Norinčiųjų į ją stoti daug nesusidarė, todėl buvo priimti visi, kurie pateikė prašymus ten studijuoti. Prieš išvykstant į Vokietiją reikėjo išlaikyti vokiečių kalbos antro lygio egzaminą. Tai buvo vienas iš pagrindinių reikalavimų.

Kokios ir kaip dažnai šioje akademijoje rengiamos karinės pratybos? Kiek kartų per metus šaudote?

Karininkų mokykloje (*Marineschule Mürwik*) lauko pratybų nedaug. 2006 m. liepos 1 d. atvykome į Flensburgą, kur turėjome išeiti šešių savaičių bazinį kursą. Ten mokėmės gana paprastų dalykų: žygiuoti, skirti laipsnius, kariškai pasisveikinti, naudoti ginklus ir t. t. Taigi vyko kažkas panašaus kaip ir LKA pirmosiomis bazinio kurso savaitėmis, tik vokiečių kalba. Po pusantro mėnesio kurso visi vokiečiai prisiekė Vokietijai, o mes, užsieniečiai, šioje ceremonijoje

buvome liudininkai ir svečiai.

Pirmasis studijų Vokietijos karinių jūrų pajėgų karininkų mokykloje etapas – Plėno jūrų puskarininkų mokykla (*Marineunteroffiziersschule Plön*). Ten mokėmės šaudyti, įsirengti miškuose pozicijas, atlikti sargybinio ir posto budėtojo pareigas, žygius ir kt. Išėjome pėstininko kursą (*Infanteristische Ausbildung*). Mums, lietuviams, ir kitiems užsieniečiams daug kas buvo nesvetima, nes atvažiavome jau susipažinę su karybos pradmenimis. Šaudyklose šaudėme iš vokiškų ginklų, atlikdavome įvairius pratimus. Šaudymas buvo vienas įdomiausių pėstininko kurso dalykų. Per šešias savaites šaudyklose buvome gal keturis kartus.

Antrasis etapas – jūrų navigacijos mokslai (*Nautische Ausbildung*) Flensburge, kur studijavome navigaciją, meteorologiją, laivavedybą, teisę ir t. t. Šio kurso kertinis akmuo – navigacija, nes neišlaikius šio dalyko žinių patikrinimo būtų tekę nutraukti studijas.

Trečiasis etapas – kelionė 100 m buriniu laivu „Gorch Fock“ – buvo vienas įsimintiniausių. Įgulą sudarė apie 2 šimtai vokiečių karių, tik 5 iš jų buvo užsieniečiai kariūnai: 2 lietuviai, estas ir 2 prancūzai. Mums teko sunkiausia kelionės dalis – Ibis–Porto–Kylis, maršrutas, kurį reikėjo įveikti per šešias savaites. Savaitę išbuvo Ispanijos saloje, mokėmės buriuoti be vėjo. Vėliau išėjome į jūrą ir viską atlikome praktiškai.

Kol nusigavome iki Portugalijos, kiekvienas išmokome apie 2 šimtus skirtingų take-lažo ir kitų laivo dalių pavadinimų. Į Kylį (Vokietija) sugrįžome prieš pat Kalėdas. Plaukimas buvo sunkus ir varginantis, tačiau patyrėme gau-

sybę įspūdžių. Aštuonių metrų bangos laivą mėtė kaip degtuką, o vėjas plėšė bures į gabalus. Ši neilga kelionė liko mano atmintyje, nes jos metu nutiko daugybė įdomių dalykų.

2007 m. sausio mėnesį prasidėjo karininko lavinimo (*Offiziersausbildung*) kursas. Iki 2008 m. gruodžio aplankėme keturias skirtingas mokyklas ir įgijome daug žinių.

Kokia šios karo mokyklos karininko ugdymo sistema, kokie jos privalumai?

Vyresnieji kariūnai vadavo ir veiklą organizavo tik bazinio kurso metu. Karininko lavinimo etape kiekvienam būriui vadovauti skiriamas karininkas, kuris privalo rūpintis savo kariais. Pavyzdžiui, mano būriui vadovavo Didžiosios Britanijos karališkųjų karinių jūrų pajėgų komandoras leitenantas. Vokietijoje visiškai kitokia mokymo sistema. Čia bazinio kurso metu atlikti praktiką ir vadovauti naujiems pretendentams į karininkus skiriami geriausi kadetai vadai.

Manau, kad tikras lyderis ir vadas yra tas, kuris puikiai save įsivaizduoja kolegų ir pavaldinių vietoje.

Kokios nuobaudos taikomos šioje mokymo institucijoje ir kaip jas atlieka kadetai?

Ten besimokant nedažnai tekdavo išgirsti, kad kažkas būtų nubaustas už smulkius nusižengimus. Keli buvo pašalinti už šiurkščius drausmės pažeidimus, tačiau apskritai vokiečiai drausmingi ir labai lojalūs kariai. Tiesa, nemažai jų palieka mokyklą savo noru. Mano kurse jau po pirmosios savaitės bent dešimt žmonių nusprendė nutraukti mokslus.

Kiek trunka paskaitos (pratybos), kiek jų būna per

dieną? Kokios trukmės pertraukos? Ar vyksta pratybos šeštadieniais?

Paskaitos vyksta nuo 8 iki 16 valandos. Po kiekvienos akademinės valandos skelbiama pertrauka. Mes (užsieniečiai) studijavome tik karybos mokslus.

Keletas žodžių dėl fizinio rengimo. Čia labai geras rezultatas nubėgti 3 km greičiau nei per 12 minučių. Atliekami kitokie pratimai, tačiau pagal krūvį ir rezultatus juos galima prilyginti stojimo į LKA normatyvams.

Įdomiausias, populiariausias kadetų tradicijos.

Baugusieji karininkų kursus Flensburge tradiciškai stengiasi iškrėsti kokį nors pokštą. Mūsų laida (*Crew VII/06*) vieną rytą sugalvojo perkelti rytinę rikiuotę į miesto centrą. Mokyklos viršininkui taip pat teko ten atvažiuoti. Jis sakė, kad nesitikėjo tokios staigmenos. Netgi Flensburgo laikraštyje apie tai buvo rašoma.

Vokiečiai pasakojo, kad vienais metais buvo atvesta karvė ir palikta mokyklos teritorijoje ganytis, dar kitais – taip pat originaliai pajuokauta. Mokyklos viršininkas auditorijai rengėsi pristatyti naują paveikslą, kuriame turėjo būti pavaizduotas iš vandens išnyrantis povandeninis laivas. O kariūnai nupiešė ir vietoj jo pakabino kitą paveikslą. Kai jis buvo atidengtas, visi pamatė tik jūros peizažą ir ranka pakeverzotą užrašą: „Panėrėm, netrukus išnersim...“

Kokia kadetų popietinė veikla? Kokie būreliai, fakultatyvai veikia, kaip leidžiamas laisvalaikis? Ar skaniai maitina?

Mokykloje sudarytos sąlygos sportuoti, užsiimti kita veikla.

Po paskaitų kasdien laisvai galima išeiti į miestą ir laiką leisti savo nuožiūra. Čia neribojamas laisvalaikis, todėl kiekvienas gali pasirinkti dominančius fakultatyvus. Per atostogas ir savaitgaliais mes stengėmės pakeliauti, apsilankyti kituose Vokietijos miestuose, įvairiose Europos šalyse. Buvome Danijoje, Čekijoje, Belgijoje.

Beje, produktų asortimentas Vokietijoje labai platus, todėl gali pasirinkti, ką nori. Maisto nieka-

da netrūkdavo. Laivuose kiekvieną ketvirtadienį po vakarienės visi gaudavo pyrago. Ši tradicija vadinama *Seemann Sonntag* („Jūreivių sekmadienis“).

Kiek Vokietijos karinių jūrų pajėgų karininkų mokykloje mokosi merginų? Kaip vaikinai su jomis sutaria? Ar skiriasi vaikinų ir merginų atrankos kriterijai? Gal galėtumėte palyginti vokiečius kadetus ir lietuvius kariū-

nus (laikyseną, motyvaciją ir pan.)?

Mūsų laidoje buvo apie dešimt procentų merginų. Sutarėme gerai. Net ir laive, kur sąlygos gyventi nelabai palankios, visi puikiai išsitemko. Tiek Lietuvos kariūnų, tiek Vokietijos kadetų studijų motyvacija panaši.

Kiek mokosi Lietuvos jaunuolių, kaip buvote aprūpinti?

Kai aš studijavau, iš Lietuvos buvome trise. Iš viso yra apie 11 Vokietijoje mokslus baigusių Lietuvos karininkų. Vokietijos kariuomenė mus aprūpino apranga ir kanceliarinėmis priemonėmis. Tačiau skyrėsi finansavimas. Pavyzdžiui, vokiečiai mokslo metu gaudavo kario atlyginimą, o mes – Vokietijos kariuomenės apie 300 eurų stipendiją.

Kai baigėte šią mokyklą, kokie jausmai apėmė, kokių minčių kilo atsisveikinant su bendrakursiais: apie ką tuo metu galvojote, svajojote? Kokia buvo tarnybos Lietuvos kariuomenėje pradžia, pirmieji išspūdžiai?

Šiek tiek pasiilgstu savo draugų užsieniečių. Grįžęs namo, ko mokiausi vokiškai, Lietuvos karinėse jūrų pajėgose turėjau išmokti lietuviškai, nes visi pavadinimai buvo nežinomi. Labai džiaugiuosi ir nesigailiu, kad studijavau šioje mokykloje. Labai daug patyriau ir sužinojau kaip karininkas, aplankiau nemažai valstybių, pakeliau, pamaciau pasaulio. O dabar man labiausiai stinga patirties.

Ko palinkėtumėte dabartiniams LKA kariūnams ir tiems, kurie rengiasi studijuoti užsienio karo akademijose?

Moralinės ir fizinės stiprybės ir didelių ambicijų!

Studijų laive akimirkos

Vokietijos karinių jūrų pajėgų karininkų mokykla
Nuotraukos iš asmeninio ltn. D. Gaidžio archyvo

Mielieji žurnalo skaitytojai,

Esu jau į pensiją išėjęs senas 75 metų politikos mokslų profesorius ir Lietuvos bibliotekų rėmėjas.

Neseniai man pavyko perskaityti Jūsų KARIŪNO žurnalą ir gauti finansinės paspirties iš Kanados lietuvių fondo Lietuvos bibliotekų darbui vystyti.

Mūsų tėvas Antanas Procuta (1901–1945) buvo Lietuvos kariuomenės viršila (4 artilerijos pulke tarnavo daugiau kaip 20 metų). Visi mes išvažiavome iš Lietuvos karo priversti būdami vaikai ar kūdikiai. Mūsų tėvai mums įskiepijo Tėvynės – Lietuvos meilę, o mes savo vaikams ir anūkamams...

Mūsų brangaus Tėvo atminimui, 600 metų Žalgirio mūšio sukakties proga aš ir mano brolis architektas Vacys Procuta (Hamiltonas, Naujoji Zelandija) dovanojame šias knygas Lietuvos karo akademijos bibliotekai. Kai paimsite į rankas vieną iš jų „The Book of the Medieval Knight“, 84–87 p. rasite aprašymą: Kryžiuočių veržimasis į Lietuvą ir mūsų pergalė!

Kitos Jūsų bibliotekai atsiųstos dovanotos knygos yra nupirktos Kanados lietuvių fondo lėšomis, visose yra atitinkamas antspaudas-įrašas. Tuo mes norime padėti Lietuvos valstybei ugdyti karininkus. Kol sveikatos turėsiu ir pajėgsiu, Jus remsiu. Atsiųsiu ir daugiau dokumentų apie tėvą, save, brolių, mūsų lietuvišką akademinę veiklą, kad KARIŪNO žurnalo skaitytojams susidarytų vaizdas apie vienos lietuvių kariškių šeimos 3–4 kartų, pasklidusių po visą pasaulį, likimus. Pavyzdžiui, mano brolio Vacio vyriausias anūkas Tanė ėjo lietuvių prosenelio, kario, keliu. Šią vasarą jis baigė karininkų mokyklą, buvo pakeltas į leitenantus ir tapo Naujosios Zelandijos kariuomenės karininku...

Prof. Genius PROCUTA

Vrš. Antanas Procuta su sūnumis ir žmona Tauragėje 1937 m.

P. S. Karo akademijos bibliotekos fondus papildė nauja knygų siunta (apie 300 vienetų) iš Toronto (Kanada), kurią atsiuntė mūsų nuolatinis rėmėjas prof. Genius Procuta. Biblioteką remia ir jo brolis architektas Vacys Procuta, gyvenantis Hamiltone (Naujoji Zelandija). Karo akademijos bibliotekoje saugomos daugelio asmenų vardinės knygų kolekcijos. Visi jie ir Lietuvoje, ir išėivijoje rinko, pirkto, saugojo, brangino knygas, sėmėsi iš jų žinių ir stiprybės. Šiems žmonėms knyga – didžiulis dvasinis turtas ir atspara. Skirdamiesi su ja ir dovanodami Akademijos bibliotekai, jie tiki, kad knyga bus reikalinga, turės išliekamąją vertę.

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos bendruomenė labai dėkinga rėmėjams. Spalio mėnesį skaitytojais galės susipažinti su gautomis knygomis.

Konstancija Janina TUPĖNIENĖ

Centre Naujosios Zelandijos kariuomenės karininkas leitenantas Tanė su savo artimaisiais
Nuotraukos iš G. Procutos asmeninio archyvo

Trys talentingi Lietuvos jaunuoliai PRADĖJO STUDIJAS JAV KARO AKADEMIJOSE

Anne E. DERSE, JAV ambasadorė Lietuvoje

Iš kairės: krn. Saulius Gauronskis, ambasadorė Anne E. Derse, krn. Vytautas Drejeris ir krn. Giedrius Mikalauskas

Straipsnis parengtas JAV ambasadorės kalbos, pasakytos Lietuvos karo akademijoje, pagrindu.

Vasaros pradžioje viena popietę susirinkome pažymėti išskirtinių trijų talentingų Lietuvos karo akademijos jaunuolių laimėjimų – pasveikinti juos perėjus atranką studijuoti JAV karo akademijose.

Atranka į JAV karo akademijas – tai kupinas iššūkių ir konkurencija pagrįstas procesas. Kiekvienais metais tūkstančiai jaunuolių, vaikinių ir merginų,

iš Jungtinių Valstijų ir maždaug šimto šešiasdešimties kitų šalių teikia paraiškas ir dalyvauja konkursuose dėl riboto skaičiaus paskyrimų. Manau, jog svarbu pasakyti, kad šiais metais Lietuva galėjo varžytis dėl trijų vietų. Ir nenuostabu, kad visi trys kariūnai buvo atrinkti kandidatais mokytis JAV karo akademijų 2014 m. jas baigiančiose laidose.

Atrinktiems jaunuoliams ši diena – tai ilgo ir sunkaus paraiškų teikimo ir atrankos

proceso, prasidėjusio dar praeitų metų rudens pradžioje, kulminacija. Jų fiziniai, psichologiniai ir protiniai gebėjimai buvo išsamiai patikrinti. Gauti rezultatai buvo puikūs. Jiems taip pat teko stoti prieš Ambasados atrankos komisiją ir atsakyti į daug nelengvų klausimų. Visi pokalbių metu paliko itin gerą įspūdį, ir aš be jokių abejonių rekomendavau juos skirti studijuoti karo akademijose. Buvo aišku, kad jie – geriausi iš geriausių.

Vykstant visam procesui aš nemažai sužinojau apie šiuos ateities lyderius. Giedrius Mikalauskas, pavyzdžiui, visuomet jautė didelę jūros trauką ir nori tarnauti Lietuvos karinėse jūrų pajėgose. Jam patinka sportuoti, jis – tikras kovotojas, siekiantis užsibrėžtų tikslų. Giedrius stengiasi viršyti fizinio pasirengimo standartus, pavyzdžiui, paprašytas padaryti aštuoniolika prisitraukimų, atlieka dvidešimt, o kai reikia atsispauti septyniasdešimt penkis kartus, atsispaudžia septyniasdešimt aštuonis.

Žinau, kad ir Saulius Gauronskis puikus sportininkas, karštas Lietuvos patriotas. Jis aktyvus visada: ar žaistų tenisą, ar mokytušį aikido. Kaip suprantu, Sauliau, tavo prosenelis po Antrojo pasaulinio karo buvo prisijungęs prie partizaninio pasipriešinimo. Tikriausiai jo meilė Lietuvai persidavė ir tau. Pokalbio metu minėjai, kad nori nuveikti kažką prasminga. Nori būti lyderis. Studijuodamas Jungtinių Valstijų karo akademijoje turėsi galimybę ne tik pasireikšti akademinėje srityje, bet ir mokytis iš

kitų būsimų lyderių.

Žinau, kad Vytautas Drejeris, Lietuvos karo akademijos trečio kurso kariūnas, yra daug pasiekęs tiek moksle, tiek sporte, be to, laikomas stipriu lyderiu. Šis jaunuolis sėkmingai įveikė nemažai kliūčių. Prieš metus Vytautas buvo atrinktas studijuoti Jungtinių Valstijų pakrančių apsaugos akademijoje, tačiau dėl patirtos traumos studijų ten pradėti negalėjo, ir jam buvo pasiūlyta dar kartą dalyvauti konkurse šiais metais. Tačiau jis negavo jokių garantijų – turėjo varžytis kaip ir visi kiti.

Gerbiamieji Vytauto tėveliai, jūsų sūnus ir vėl įveikė kitus varžovus. Kovos dvasia ir nenumaldomas ryžtas būdingi visiems didiems mūsų istorijos lyderiams. Aš džiaugiuosi, galėdama jums visiems pranešti, kad Vytautas priimtas ne tik į Jungtinių Valstijų pakrančių apsaugos, bet ir į Jungtinių Valstijų karinių jūrų pajėgų akademiją. Ten dabar jis ir pradėjo studijuoti. Kokia nuostabi galimybė rinktis! Mes visi labai jums didžiuojamės.

Lietuvos karinis paveldas di-

delis ir turtingas. Šiems trims jaunuoliams suteikta reta galimybė šį paveldą sujungti su tuo, ką išmoks per ketverius studijų mūsų karo akademijose metus. Jau daugiau nei du šimtus metų mūsų pačių absolventus, amerikiečius, laikome atsidavusių ir puikų išsilavinimą įgijusių lyderių branduoliu, lyderių, kurie vedė mūsų tautą į priekį ir karo metu, ir šaliai klestint. Ir tie vardai įrašyti mūsų istorijoje... Jie buvo ne tik karo vadai – vėliau tapo prezidentais, diplomatais, žymiais verslininkais, politikais ir pramonės magnatais. Jie tapo pamatu, ant kurio toliau kuriamos Jungtinės Valstijos.

Į kiekvieną iš jūsų, kariūnai, ir į visus Lietuvos karo akademijos absolventus aš žiūriu panašiai. Jūs esate lyg atraminės struktūros dalis Lietuvai remiant taiką ir kuriant savo ateitį. Aš jums linkiu ir kartu jus įpareigoju daug mokytis, tinkamai atstovauti savo šaliai ir kiekvieną dieną vis iš naujo prisiekti jai ir Lietuvos kariuomenei. Sveikinu jus laimėjus konkursą studijuoti JAV karo akademijose. Šaunuoliai!

KONKURSAS

ATEITIES LYDERIAI – kiekvieną ketvirtadienį geriausių Lietuvos televizijos laiku

LKA atsiliepė į LTV, taip pat į laidos „Lietuvos tūkstantmečio vaikai“ kūrybinės grupės kvietimą dalyvauti intriguojančiame Lietuvos universitetų žinių lygos projekte „Ateities lyderiai“.

Projekte, kuris truks nuo 2010 m. spalio iki 2011 m. gegužės, kausis dvylika aukš-

tųjų mokyklų komandų. Karo akademija subūrė savo kariūnų komandą (kapitonas – Paulius Kančys, nariai: Vytautas Kriščiūnas, Vytenis Miliušas, Kęstutis Naudžiūnas, Marius Simanavičius, Vytis Ščiukas ir Viktorija Vasiliauskaitė).

Laimėjimą lems taškai, skiriami už teisingą atsakymą, ir

laimėtos dvikovos. Dvikovos nugalėtoja taps už savo priešininke daugiau taškų surinkusi komanda. Daugiausia dvikovų laimėjusi komanda pateks į pusfinalį. Finalo metu paaiškės, kuri komanda verta *Ateities lyderio* vardo ir specialaus *Krištolinės piramidės* prizo.

*Didelės erudicijos, komandinės dvasios, intuicijos ir operatyvumo intelektualų mūšyje savo komandai
Linki visi KARIŪNO skaitytojai!*

Pirmoji laida – spalio 28 d.

GEBĖJIMAI ĮGYJAMI IR UGDOMI tik nuosekliai dirbant

Doc. dr. Marija JĖČIUVIENĖ

Mokslininkų atlikti tyrimai parodė, kad pažintinių, perkeliamųjų ir praktinių gebėjimų ugdymo rezultatus lemia keturios pagrindinės veiksnių grupės: organizaciniai ir pedagoginiai veiksniai – 32 proc., noras mokytis – 28 proc., informacijos kokybė – 24 proc., tam skiriamas laikas – 16 proc.

Nuo studijuojančiųjų asmenybės priklauso šie svarbiausi veiksniai (atitinkamai pagal reikšmingumą ir įtakos dydį): mokymosi motyvacija, dėmesijimas pažintine veikla ir dalyku, požiūris į mokymąsi, poreikis ir mokėjimas mokytis, darbingumas, atidumas.

Pažintinių, perkeliamųjų ir praktinių įgūdžių ugdymas – labai sudėtingas daugiaplanis procesas. Jį sudaro keli etapai: besimokančiųjų galimybių diagnostika, proceso projektavimas, aktualizavimas, sisteminimas, optimizavimas, tam reikalingų sąlygų sudarymas, mokymo(si) būdų parinkimas ir taikymas remiantis natūralumo, psychologizacijos, individualizacijos, diferenciacijos ir integracijos principais.

Diagnostikos etapas skirtas studijuojantiems pa-

žinti ir įvertinti, siekiant nustatyti mokymosi motyvaciją, asmenines savybes, patriotizmo lygį, iširti temperamentą, erudiciją, mąstymo būdą, reakciją, imlumą, regimąją ir girdimąją atmintį, taip pat daugelį kitų dalykų, reikalingų grįžtamajam ryšiui, mokymo(si) kokybei ir rezultatyvumui užtikrinti.

Tai padaryti įmanoma tik esant žinių pateikimo sistemos tęstinumui ir nuoseklumui. Tik taip įmanoma geriau pažinti besimokančiuosius, o jie gali objektyviau įvertinti pedagogo profesionalumą, jo siekius išugdyti smalsų klausytoją, kuris žino, kad gaus daug naujų, įdomių ir naudingų žinių, sužinos, kaip, kokius ir kada reikia priimti praktinius vienos ar kitos veiklos sprendimus.

Žinių pateikimo ir įsisavinimo sistemingumo ir nuoseklumo principas įgyvendinamas ne tik užtikrinant dėstymo tęstinumą, bet ir laikantis šių pagrindinių taisyklių:

- aktyviai nuolat demonstruojant glaudžius dėstomųjų dalykų ryšius;

- visada pradedant dėstyti nuo problemos pristatymo ir išskaidymo, pateikiant teorinę

medžiagą loginių struktūrinių schemų pavidalu;

- racionaliai pirmiau supažindinant su praktiniu taikymu, o tik po to pateikiant teorines žinias (taip dėstoma kai kuriose Norvegijos aukštosiose mokyklose ir Pensilvanijos universitete);

- neteikiant nė vieno klausimo ar teiginio, kurio neįmanoma per paskaitą ar pratybas išsamiai aptarti, atskleisti ir išanalizuoti;

- nurodant žinių įsisavinimo ir taikymo sistemą, kad studijuojantieji suvoktų dėstomo dalyko, kaip mokslo, ir realios tikrovės ryšį.

Pedagogas neturi būti pagrindinis informacijos šaltinis. Jis privalo kelti tikslus, išmokyti atsirinkti svarbiausios ir reikalingiausios informacijos šaltinius ieškant optimalaus tam tikros problemos sprendimo varianto.

Mokymo kokybei lemiamą įtaką turi taikomos pedagoginės technologijos (didaktinis mokymo modeliavimas) ir ugdomoji sąveika, kurią sudaro informavimas, bendravimas, reikalavimai, vertinimas ir grįžtamasis ryšys.

Žinių pateikimo būdo parin-

kimas, originalumas, kūrybiškumas turi būti pagrįstas konkrečiomis dabarties realios tikrovės situacijomis, argumentais, faktais ir skaičiais. Taikant įvairius pedagoginius metodus lengviau išlaikyti dėmesį, objektyviai įvertinti žinių kokybę, kuri pasiekama pasitelkus kūrybiškumą ir remiantis loginiu mąstymu. Bendri tokio ugdymo bruožai – sugebama priimti sprendimus dorai, sąžiningai ir atsakingai.

Visiems studijuojantiems tiesiog būtina suprasti tarpdalykinius ryšius, mokėti taikyti indukcijos ir dedukcijos principus ir sumaniai panaudoti įgytas žinias remiantis jų universalumu. Tačiau pirmiausia būtina suvokti esminius dėsnių dalykų skirtumus ir panašumus, įsimintinos medžiagos struktūrą, išskirti jos sudedamąsias dalis, nustatyti jų tarpusavio ryšius.

Sąmoningo įsiminimo raida:

- mokomoji medžiaga suskirstoma dalimis, sugrupuojama, pagrindiniai (esminiai) teiginiai išskiriami;
- anksčiau įgytos ir naujos žinios lyginamos, teiginiai susistemunami;
- atskiros mokomosios medžiagos dalys gretinamos;
- remiantis savo vaizduote, diagramomis, skaičiais, faktais, situacijomis ir kitomis vaizdumo priemonėmis randama bendrumų;
- įsimintinos žinios suformuojamos savais žodžiais.

Mokantis reikšmingesnis vaizdingas loginis įsiminimas, kai įsimenama medžiaga įprasminama, kai išskiriama pagrindinė mintis, o ją papildoma pavyzdžiais. Tačiau vien tuo pasikliauti negalima: kai reikia įsiminti taisykles, naudingas net ir mechaninis įsiminimas. Mechaninio įsiminimo tvirtumas priklauso nuo įsiminti reikalingos infor-

macijos kiekio ir sistemos, arba jos sutapimo su tam tikrais vaizdiniais ar piešiniais, kuriuos reikėtų turėti prieš akis tiek „kalant“, tiek atsakinėjant. Tinkamai organizuotas aktyvus kartojimas sustiprina pirmo poveikio pėdsaką smegenyse ir padeda įsiminti, tačiau kartojimo kokybė kiekvieną kartą turi skirtis, tad „papūgos“ metodas čia netinka.

Pagrindinės išmokimo stadijos:

- bendras orientavimasis (pagal medžiagą, temą);
- fiksuojamasis skaitymas; tolesnio turinio numatymas;
- kontrolinis sunkiai įsimenamų teiginių skaitymas.

Kiek informacijos išliks atmintyje, priklauso nuo gebėjimų mokytis ir mokymosi

motyvacijos, individualių savybių, mokojo dalyko sudėtingumo, taip pat nuo to, kaip patraukliai, įtaigiai jis yra dėstomas. Studijų metu įgytos žinios prisimenamos jas atpažįstant ir atkuriant.

Atpažinti jau girdėtą medžiagą pavyksta skaitant, tačiau čia lengva apsirikti. Kartais dėl atpažinimo susidaro išmokimo iliuzija manant, kad tai jau išmokta. Siekiant įsiminti ilgam, būtina pabandyti tam tikrą tekstą ar teiginį atkurti be knygos ar kito informacijos šaltinio.

Atkūrimas yra ankstesnės patirties atnaujinimas suaktyvintus psichinę veiklą be išorinio dirgiklio, kai atmintyje esanti informacija ne tik atkurama, bet ir rekonstruojama.

Iš dešinės: kariūnai Olegas Grošėvas, Martynas Kivaras, Donatas Milinskas, Šarūnas Jankus ir kiti seminaro metu

Atkuriama medžiaga gali būti:

- glaustesnė ir labiau apibendrinta, negu įsimenamoji;
- labiau sukonkretinta ir detalizuota;
- pakeista kitokiu, bet lygiaverčiu turiniu.

Pasikliauti vien atpažinimo ir atkūrimo reakcijomis rizikinga. Būtina pereiti visas išmokymo stadijas dirbant tik dieną, o ne naktį.

Visa tai taikant praktiškai magistrantų, bakalaurų ir klausytojų baigiamieji darbai būtų sėkmingai parengti nepatiriant įtampos ir streso. Ar įmanoma? Taip, jeigu apie tai galvosite, kai rinksitės savo pirmojo kursinio darbo temą.

Kursiniai darbai – tai pirmasis pasirengimo rašyti baigiamąjį bakalauro darbą etapas. Jie gali būti teoriniai, praktiniai ar eksperimentiniai. Kiekvienas kursinis darbas turi liudyti ne tik autoriaus savarankiškumą, bet ir, vertinant faktus ir situacijas, analitinius gebėjimus, mokėjimą apibendrinti sukauptą medžiagą.

Renkantis baigiamojo darbo temą būtina atsižvelgti į savo polinkius, gebėjimus, dėstytojų rekomendacijas, turimos informacijos gausumą, naujumą, aktualumą, prieinamumą.

Labai svarbu pirmiausia suformuluoti pagrindinius klausimus, problemas, tikslą, nurodyti kryptį, sukaupti reikiamą literatūrą, tiek teorinę metodinę, tiek tiesiogiai ir netiesiogiai susijusią su tema (analogiški ir priešingi reiškiniai).

Prieš pradėdant rinkti medžiagą būtina pasitarti su dėstytojais dėl taikytinų darbo metodų. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad darbui parengti reikės skirti kur kas daugiau laiko negu medžiagai surinkti, todėl negalima to atidėlioti.

Turint visą teorinę ir eksperimentinę medžiagą, išsiaiškinius problemas, suformulavus savo požiūrį, pradėdama nuosekliai rašyti pagal iš anksto susidarytą planą.

Deja, tenka įspėti, kad pirmasis variantas bus tik juodraštis, kurį reikės papildyti, pataisyti, kai kuriuos nepagrįstus teigi-

nius išbraukti. Įžanga turi būti dalykiška (kaip ir visas darbas), nes tai ne literatūros atpasakojimas, atskleisti nagrinėjamos problemos aktualumą.

Baigiamajame darbe svarbiausia – medžiagos apibendrinimas ir sintezė. Nereikia iš jau skelbtų darbų kopijuoti išvadų ar rekomendacijų. Šie metodai neleistini nei atliekant praktišką, nei mokomąjį projektavimą. Darbo vadovas tik nurodo kryptį, galimų sprendimų variantus, analizės, tyrimo ar kitus metodus, skatina kritiškai vertinti, kūrybiškai mąstyti, atkreipia dėmesį į įvairių sprendimų privalumus ir trūkumus, tačiau kuriuos pasirinkti, turi nuspręsti pats darbo autorius.

Siekiant psichologinio komforto ir baigiamųjų darbų kokybės, studijuojantieji jau pirmame kurse turi mokėti racionaliai paskirstyti mokymuisi, užduotims atlikti ir baigiamajam darbui parengti skirtą laiką.

Tam pakanka taikyti „Eizenchauerio ABC principus“. Visus darbus ir užduotis būtina suskirstyti į labai svarbias ir labai skubias ir jas atlikti nedelsiant (A). Svarbioms, bet ne tokioms skubioms (B), taip pat ne tokioms svarbioms ir ne tokioms skubioms (C) užduotims numatyti laiką ir darbo trukmę.

Be to, kad šis tikslas būtų pasiektas, dar būtina taikyti ir Pareto taisyklę „20:80“, t. y. labai svarbioms, labai skubioms užduotims (pvz., baigiamajam darbui) kasdien skirti bent 20 proc. laiko.

Taip dirbant įmanoma pasiekti ne mažiau kaip 80 proc. norimo rezultato. Tada neteks gailėtis dėl veltui iššvaistyto laiko tinginiaujant studijų metu, o įgyti gebėjimai siekiant karjeros ir pripažinimo tikrai nenuvils.

Trečio kurso kariūnai ginkluotės ir šaudybos pratybose

FRYDRICHAS II ir NAPOLEONAS per Klauzevico prizmę

Dr. Algirdas V. KANAUKA

Tęsinys. Pradžia ankstesniame „Kariūno“ numeryje (2010 m. Nr. 2 (105))

A. Velingtono (*Wellington*) vadovaujami anglai sugebėjo atlaikyti pakartotinius Napoleono kariuomenės puolimus iki atvyko G. L. Bliucherio (*Blücher*) pajėgos ir kirto į jų dešinią sparną. Napoleono kariuomenė buvo nugalėta, nes turėjo kovoti su dviem armijomis, šlapiame purvo lauke viena puldama gerai pozicijoje įsitvirtinusį priešą. Be to, žymiajam karvedžiui dėl pašlijusios sveikatos trūko energijos ir žvalumo.

Tačiau tuo metu jau buvo įdiegtos jo naujovės: kariniai laipsniai turėjo būti užtarnauti ir skiriami už nuopelnus, o ne dėl kilmės ar turto; kariuomenė organizuojama korpusais, o ne divizijomis, artilerija integruota į didesnius vienetus ir sustiprinta. Ir štabų struktūra pasidarė lankstesnė, prancūzų karinėje doktrinoje vėl padidėjo kavalerijos reikšmė. Buvo paskelbta šauktinių mobilizacija, daugiau dėmesio kreipiama į priešų pajėgų naikinimą, o ne vien į manevravimą. Taip visa krašto visuomenė buvo įtraukta į karą, ir jis tapo visuotinis.

Karlas Klauzevicas (*Clausewitz*) pabrėžė, kad Frydrichas II (*Friedrich II*) ir Napoleonas įrodė, jog buvo ypač uolūs „Didžiųjų kapitonų“ skaitytojai, ir teigė, kad kiekvienam bet kokio lygio karo vadui reikėtų susipažinti su jų mąstysena, karo aplinkybėmis, veiksmų kontekstu ir psichologine būsena priimant

Frydrichas Didysis
J. G. Hilperto skulptūros kopija

sprendimus, kaip kad teisingai pravartu išstudijuoti praeities bylas, o gydytojams – įvairių ligų istorijas ir gydymo būdus. Atėjus laikui, nevalia šias žinias taikyti mechaniškai arba kaip kokias formules. Reikia pasikliauti savo nuojauta – „*coup d’oeil*“, kuri turėtų būti ugdoma per visą karo vado karjerą.

Klauzevicas, pabrėždamas priklausomybės nuo besikeičiančių aplinkybių svarbą, daug dėmesio skyrė moraliniams veiksniams (patriotiškumui, drąsai, ryžtui nugalėti, išstvermei), „karo trinties“ reiškiniui, ginkluotės ir karybos technologijų pokyčiams, t. y. jis sakė: kas tiko vakar, gali

netikti rytoj. Tuo Klauzevicas labai skiriasi nuo savo bendramiškio ir bendražygio Antuano Anri de Žomini (*Antoine-Henri de Jomini*), nors abu mokėsi iš Napoleono. A. Žomini labai sureikšmino savo teorijas ir principus, laikydamas juos pamatiniais siekiant pergalės (jū nepaisant, anot jo, neišvengiamai laukia nesėkmė). Jis taip pat kruopščiai studijavo ne tik Napoleono, bet ir Frydricho II patirtį ir savo raštuose atkakliai įrodinėjo, kad griežtai laikantis šių principų laimima, o nesilaikant – pralaimima. Klauzevicas, atvirkščiai, nemėgino įrodyti, kad karybos istorija priklauso nuo specifinių, nesikeičiančių, kaip matematikos formulės, doktrinų. Teorijos – tai karybos istorijos, karų ir žygių studijų rėmai ir kryptys. Remiantis jomis analizuojamos įvairios karo fazės, veiksmų elementai, priemonių ypatumai ir padariniai, t. y. jos leidžia įgyti visapusį (ne tik su materialiu priemonių naudojimu susijusių) žinių.

Visuose Klauzevico raštuose gausu šių teorijų elementų: kad karas – ne tik organizuotas smurtas, bet ir politinis aktas, didžiosios valstybės strategijos, kurios viena iš alternatyvų jis ir yra, įgyvendinimo įrankis. O karo strategija – tai koordinuotas, planingas mūsų rezultatų ir išteklių naudojimas kariniams tikslams

įgyvendinti. Mūšio mastas nevisiškai priklauso nuo logikos (visuomet yra neprognozuojamų galimybių), kartu jis nėra izoliuotas nuo ekonominių, technologinių ir sociologinių strategijų. Kare didelę reikšmę turi ir „trintis“, susidaranti dėl tam tikrų žinių stokos ir nežinomybės. Klauzevicus visa tai vadina „mūšio trintimi“, kuri, jo nuomone, gali būti nesėkmės prielaida. Jis labai vertino moralinius veiksnius ir teigė, kad jie gali turėti įtakos visam karui. Jais nelengva manipuliuoti remiantis grynai teorine ar akademinė išmintimi, nes yra neapčiuopiami ir neapskaičiuojami. Tiesiog reikia vadovautis intuicija. Taip įspėjami tie, kurie karo teoriją grindžia tik materialinėmis vertybėmis ir nepaiso moralinių paskatų. Teorija turi keistis keičiantis aplinkybėms. Klauzevicus stengėsi atkreipti savo mokinių dėmesį į žymiausių karo vadų mąstymą, kad jie galėtų perprasti garsiųjų pirmtakų galvosena priimant lemtingus sprendimus. Norėjo supažindinti su bendrąja karo teorija, kad jie intuityviai rastų tinkamus sprendimus savo sąmonėje, t. y. kad juos padiktuočiau „genijus“. Tik išsilavinęs karo vadas gali suprasti, kas motyvavo praeities vadus, ko jie bijojo, kokių turėjo lūkesčių ir problemų, kaip sugebėjo išugdyti savo gabumus.

J. Luvaa (1927–2009 m.) Frydricho žygį į Sileziją (1741–1760 m.) vadina ribotu karu ir strateginiu politikos įrankiu. Jo karinės kampanijos buvo gynybinės, nors vyko prieš teritorijoje. Frydrichas sugebėjo atspėti austrų intencijas ir įsitvirtindavo palankiose pozicijose, o jeigu tai pasirodydavo neparanku – pereidavo į puolimą, t. y. pasirinkdavo, jo nuomone, geresnę gynybos būdą. Ir

vengė tolimesnių kariuomenės puolimų (ofenzyvų), nes norėjo Silezijai iškovoti garantuotą taiką. Jo tikslas buvo apriboti karo veiksmus, nes siekė didelių tikslų, turėdamas nedaug išteklių. Frydrichas neeksperimentavo: nemėgino padaryti tai, ko nepajėgia, bet pagal savo išteklius ir kariuomenės moralinį pajėgumą pasiekė užtektinai. Jo kariavimo būdas liudijo visada kontroliuojamas emocijas, šaltakraujiškumą, charakterio tvirtumą, kuris kritiniu momentu dar labiau pasireiškėdavo ir suteikėdavo energijos veikti, o po to jis vėl atrodydavo ramus ir kryptingas, bet pasirengęs reaguoti į mažiausius politinės situacijos pokyčius.

Klauzevicus suprato riboto (*limited*) karo, kurį jis skirstė į ribotą gynybinį ir ribotą puolamąjį, specifika. Ribotu puolamuoju laikomas ir 1740–1741 m. karas, kai Frydrichas įsiveržė į Sileziją, šalia esantį prieš kraštą, ir naudodamasis šalies ištekliais taupė savo jėgas. Ribotą gynybinį karą jis kariavo 1758 m., kai siekė išsaugoti savo pajėgas ir laimėti laiko, nes žinojo, kad austrų sumušti dar nepajėgs.

Kare daug kelių, kurie gali atvesti į pergalę. Frydrichas nutarė, kad... nebūtina visiškai sutriuškinti priešą: galima veikti apimant platų galimybių diapazoną – nuo priešą pajėgų sumušimo, jo žemių užėmimo, laikinos okupacijos ar invazijos iki projektų, kuriais siekiama specifinių politinių tikslų, ir pasyvaus priešą antpuolio laukimo. Kiekviena alternatyva gali būti įgyvendinta palaužus priešą valią, tačiau nebūtinai jį sunaikinus – viskas priklauso nuo aplinkybių.

Frydricho patirtis paveikė ir šį Klauzevico teiginį, kad gynyba yra pranašesnė karo for-

ma, palyginti su puolimu. Anot Klauzevico, yra keturi operacijų regiono gynybos būdai: a) pulti, kol priešas į jį neižengė; b) kariuomenę dislokuoti atokiau nuo sienos ir palaukti, kol priešas pasirodys, o tada pulti pirmiems; c) laukti gerai įtvirtintoje vietovėje, kol priešas tiesiogiai atakuos; d) kariuomenę atitraukti į regiono vidurį ir priešintis, kai priešas pasieks tą vietą.

Frydrichas šito niekad nedarė. Jis dažnai, užuot pradėjęs kautis nepalankiomis aplinkybėmis, užimdavo pozicijas prie tvirtovių, į kurias prireikus galėjo pasitraukti ir išvengti prieš antpuolių. Net ir patekusi į gynybinę padėtį Frydricho kariuomenė judėdavo, kėsindamasi visomis savo pajėgomis užpulti kurį nors priešą padalinį (*Apart marschieren, vereint schlagen* – atskirai žygiuoti, susivienyti kovai). Tai buvo gera rezistencijos forma, nes priešą pajėgų vadus versdavo visą laiką būti pasirengus staigiams antpuoliams. Frydrichas net gynyboje atrodė agresyvesnis už puolantį priešą daugiausia dėl to, kad jo labai drausminga kariuomenė buvo išdėstyta geresne kovos rikiuote ir gebėjo greičiau manevruoti. Tai jo pajėgoms labiau padėjo nei gamtinės priedangos, apkasai ir įtvirtinimai.

Klauzevicus parodė, kad Frydrichas nebuvo doktrininis visiško priešą sunaikinimo reikalaujančios strategijos šalininkas, nes prireikus taikė ir alinimo taktiką. Jis laukdavo, kol aplinkybės susiklostys palankiai, ir taip išvengdavo pralaimėjimo. Frydrichas siekė, kad kiekvienas mūšis būtų sėkmingas. Jis sakė, kad pavienių mūšių rezultatų suma lemia viso karo galutinį rezultatą. Frydrichui karas buvo politinis kariuomenės ir

valstybės administracijos reikalas. Visuomenę ir gyventojus jis laikė tik jo įrankiu, gyvaisiais ištekliais.

Napoleonas, atvirakščiai, pavertė karą tautos interesu – visa visuomenė buvo įtraukta į karą. *Leve en masse* – visuotinė, masinė tautos mobilizacija – smarkiai padidino karų intensyvumą. Napoleonas teorizavo, kad karas pasidarė „nedalijamas“ – pavieniai mūšiai svarbūs tik tada, kai yra susiję su galutiniu rezultatu – pergalė. Atseit neženka pirmo žingsnio, neapgalvojęs paskutinio...

Klauzevicą rašė, kaip Napoleono pajėgos veržėsi iš Italijos į Austriją, kad galėtų ten susijungti su kitomis Prancūzijos armijomis, atžygiuojančiomis per Vokietiją iš šiaurės. Tačiau Mantujos (*Mantova*) tvirtovė pastojė jam kelią. Jos gelbėti atskubėjo Austrijos kariuomenės dalys. Napoleono armija, pasitikdama ją, susitelkė, kad galėtų sumušti, ir tai puikiai padarė, bet nepasiekė savo tikslo – neužėmė Mantujos. Anot Klauzevico, Napoleoniui reikėjo paimti šią tvirtovę, nes tada būtų atsivėręs kelias į Austriją. O čia veltui prarado šešis mėnesius. Jo pastangos sunaikinti Mantujos vaduoti atskubėjusią armiją buvo impojuojančios, bet nenaudingos.

Dėl ko Klauzevicą kritikuoja Napoleoną? J. Luvaa aprašė Napoleono manevrus mūšio metu ir priėjo išvadą dėl pagrindinių tuo metu taikytų principų veiksmingumo. Jis teigė, kad kritiko darbas – surinkti visus duomenis apie dominančio karo vado veiksmus, kad įsivaizduotų situaciją, suvoktų jo sprendimams turėjusius įtakos motyvus ir lūkesčius ir atmestų tai, ko šis vadas tuo metu nežinojo. Dažnai labai sunku nustatyti, ką Napoleonas galvojo, nes

Tęsinys 24 p.

Johanno Gottfriedo karikatūra „Kovos pamokos“

Etienne'o Dethille'o paveikslas „Prancūzijos kavalerijos karininkai (ant arklių) su pasidavusiais Bavarijos kariais“

Prancūzai kariai Prancūzijos–Prūsijos 1870–1871 m. kare Nežinomo autoriaus nuotrauka

IŠ KARIŪNŲ PRIESAIKOS ŠVENTĖS • FOTOREPORTAŽAS IŠ KARIŪNŲ PRIESAIKOS ŠVENTĖS • FOTOREP

Spalio 9-oji –
Karo akademijos
pirmakursių
**PRIESAIKOS
DIENA**

REPORTAŽAS IŠ KARIŪNŲ PRIESAIKOS ŠVENTĖS • FOTOREPORTAŽAS IŠ KARIŪNŲ PRIESAIKOS ŠVENTĖS •

Pradžia 19 p.

daug jo korespondencijos ir raštų tada dar nebuvo išspausdinti. Kai kuriuos laiškus Napoleonas parašė taip, kad pateisintų ar užmaskuotų savo klaidas, pvz., Kaldero (*Calder*) ataka (1796-12-11) ir jo atšaukimas į Veroną raštuose nepaaiškinti. Prancūzų karių narsa ir atkaklumas dažnai užmaskuodavo arba sumažindavo Napoleono kaltę dėl padarytų strateginių klaidų. Ar tie susidūrimai buvo vertingi, ar padėjo geriau atskleisti Napoleono tolesnes intensijas, palyginti su jo vėlesnėmis operacijomis?

Klauzevico nuomone, Napoleonas pagal vieną formulę kariavo ir užbaigdavo savo karus – siekdavo pradėti juos svarbiais pergalingais mūšiais ir pasinaudoti jų rezultatais toliau rengdamas dar daugiau lemiamų mūšių, kol priešas būdavo sužlugdomas. Sumušti priešą, išardyti valstybės aparatą, užimti sostinę, išvyti priešo valdžią į krašto užkampį ir tada, kilus visuotiniam sąmyšiui, diktuoti taikos sąlygas – toks buvo Napoleono operatyvinis karo planas. Tačiau Ispanijoje to padaryti nepavyko, nes grobiamasis žygis tapo liaudies karu, ir tai nualino Prancūzijos armiją.

Tas pats vėliau pasikartoję Prūsijos kovose, kuriose dalyvavo ir pats Klauzevicas: iš pradžių po Jėnos pralaimėjimo jis padėjo reorganizuoti Prūsijos kariuomenę, vėliau tarnavo Generalinio štabo karininku (1812 m.) ir pas generolą Augustą Gneizenau (*Gneisenau*) štabo viršininku. Toks pat Napoleono planas buvo ir rengiant invaziją į Rusiją. Šis žygis žlugo ne dėl vėlyvo metų laiko

Antoine Henri de Jomini portretas iš Nancy Mitford knygos „Frederick the Great“, 1970 m.

Johanno Gottfriedo karikatūra „Kylantis iš imperijos tvankios aplinkos“

Frydricho Didžiojo portretas iš Nancy Mitford knygos „Frederick the Great“, 1970 m.

(prasidėjo jų pabaigoje), o dėl to, kad Napoleonas tuščiai prarado daug karių mūšiuose dar iki Maskvos, nepakankamai dėmesio skyrė logistikai, neužsitikrino atsitraukimo kelių. Žinoma, rusų vadų šaltakraujiškumas ir tai, kad Rusijos liaudis liko lojali caro valdžiai, taip pat tam turėjo įtakos. Jei gu Napoleonas būtų pasiekęs Maskvą turėdamas 200 000, o ne 90 000 karių, kaip galėjo nutikti (Luvaa), t. y. geriau prižiūrėjęs savo kariuomenę, galbūt būtų privertęs Michailą Kutuzovą ir Aleksandrą prašyti sudaryti taikos sutartį. Žygio atgal metu per keturias dienas buvo surengti šeši

sėkmingi mūšiai, kurių metu sustiprėjusios Rusijos pajėgos sunaikino Prancūzijos armiją.

Klauzevicą teigė, kad Napoleono operacijų meno paslaptis – prieš demoralizavimą manevruojant į jo užnugarį arba sparną. Klauzevičius ir Napoleonas panašūs savo karo samprata. Abu sutinka, kad gera lyderystė – tai dviejų elementų – aukšto intelekto, kurį galima išlavinti, ir temperamento, kurio pagrindas savitvarda (*self discipline*), – jungtis. Abu labai vertino drąsą: Klauzevičius sakė, kad negali įsivaizduoti nedrąsaus karo vado, o Napoleonui ji buvo bendrasis „Didžiųjų kapitonų“ savybių vardiklis. Be drąsos, Napoleonas ir Klauzevičius vertino atkaklumą (*perseverence*), kurį Napoleonas vadino charakterio stiprybe siekiant nugalėti priešą bet kokia kaina. Abu teigė, kad svarbiausia – fizinė ir moralinė drąsa, taip pat strategiškai itin aktualu stiprybė lemiamu pergalei pasiekti momentu, jog reikia kruopščiai viską planuoti, nors net geriausi planai dažnai suyra dėl „karo trinties“, anot Napoleono, „laimės išskrypimo“.

Napoleonas savo broliui Žeromui (*Jerome Bonaparte*) sakė, kad charakteris yra prioritetas, o „genijus“ – visų geriausių jo elementų tobula kombinacija. Jog pergalę lengva įsivaizduoti, bet sunku pasiekti. Kiekvienas pabrėžė slaptumo ir greito operatyvino tempo reikšmę (ypač strategiškai planuojant įtvirtintas vietas). Klauzevičiui Napoleonas imponavo kaip valstybės galva ir karo vadas, nors iš Frydricho jis daugiau pasimokė. Abu labai svarbiu veiksmu laikė lankstumą. Klauzevičius teigė, kad karybos principai naudingi taktikoje, bet yra daugybė skirtingų aplinkybių ir įvairių veiksmų,

Anonimo karikatūra
„Napoleonas Šv. Elenos saloje“

kurie suvaržo jų įgyvendinimo laisvę. Kartais Napoleonas pripažindavo karo meno principus, nors jam jie nebuvo tokie reikšmingi kaip „genijus“, kuris veikia apsisprendęs, įvertinęs, kas gali būti geriau vienu, bet blogai kitu atveju.

Kiekvieno amžiaus įvykiai turi būti vertinami pagal jų skirtumus. Negalima suprasti praeities vadų, neišsigilinus į tuometę situaciją, ne tiek į detales, kiek į lemiamus veiksmus. Taip Klauzevičius bandė padėti kariams suprasti šių dienų karo veiksmus nagrinėdamas praeities generolų operacijas. Dauguma rašytojų karių pradėdavo nuo karybos principų, daugiausia paimtų iš Napoleono karo teoretiko Antuano Anri de Žomini veikalų, ištraukę iš istorinio konteksto, kad parodytų, kodėl jie yra sėkmės laidas. Jų paprastais tekstams suvokti nereikėjo didelių pastangų. Klauzevičius sugebėjo panaudoti tiek Napoleono, tiek Frydricho patirtį, nes niekada negalvojo, kad jie gali vienas kitą pakeisti (turint omenyje ir epochų skirtumus). Frydrichas Klauzevičią išmokė aktyvios gynybos, Napoleonas – primygtinio puolimo. Frydrichas imponavo gebėjimu

taupyti laiką gynyboje, Napoleonas – tuo, kad taip pat stengėsi tausoti laiką, kuris, jo manymu, yra turtas, dėl to puolimo metu negalima jo švaistyti.

Kadangi abu buvo valstybių galvos ir kartu vyriausieji kariuomenių vadai, tai turėjo išskirtinę galimybę tapti strateginiais jų politikos įgyvendinimo instrumentais. Jie nebuvo niekam pavaldūs ir dėl to laisvi pasirinkti drąsesnę alternatyvą. Klauzevičius dažnai naudojo Frydricho ir Napoleono pavyzdžiais mokydamas vėlesnės kartos karius, teigdamas, jog būtina turėti strategiją, o įgyvendinant politiką mąstyti, kad būtų įkūnyta tai, kas vadinama „operacijų menu“, jog reikia įsivaizduoti save vado vaidmenyje, suprasti aplinkybes, kuriomis šie vadai priėmė sprendimus, ir tik tada savęs paklausti, kaip jie tai būtų galėję patobulinti... Nevartokite tokių sąvokų kaip „Dievo įsakymai“. Tai tik išprotauti aforizmai, taisyklės... Žmogiškoji karo istorijos pusė nėra kažkokia sustingusi formulė ar dogmatiška diagrama. Vien žinoti, kad Napoleonas 1796 m., turėdamas 20 000 karių, sumušė 30 000 priešų kariuomenę ne dėl to, kad „taupė“ jėgas ar prasilaužė per prasčiausiai ginamą vietą, neužtenka. Kur kas vertingiau suprasti, kaip jis motyvavo išbadėjusius, skurdžius miniažmogius, juos maitino, kaip su jais žygiavo, kaip sugebėdavo pergudrauti ir nugalėti priešus, kurie visą gyvenimą mokėsi tik iš knygų.

Kito numerio „Karybos klasikos“ skiltyje bus spausdinamas dr. A. V. Kanaukos straipsnis „Heroizmas Termopilų perėjoje“.

Kai sužvanga pirmieji metaliniai ginklai

Dr. Manvydas VITKŪNAS

Ankstesniame „Kariūno“ numeryje aptarėme mūsų protėvių karybos akmens amžiuje ypatumus, šiame – skaitykite, kokiais ginklais kovėsi ir kokią taktiką naudojo baltai ankstyvuojų metalų laikotarpiu – bronzos ir ankstyvajame geležies amžiuose (II–I tūkst. pr. Kr.).

Laikotarpis iki Kristaus gimimo apima dvi išpūdingas archeologines epochas – akmens amžių ir ankstyvąjį metalų laikotarpį. Tai buvo laikai, kai mūsų protėviai jau turėjo šiek tiek metalinių ginklų, tačiau dažniausiai vis dar naudojo archajišką akmens amžiaus ginkluotę. Kalbėsime apie vadinamąjį ankstyvąjį metalų laikotarpį, kuris skirstomas į trumpesnius periodus: bronzos amžių (1800 m. pr. Kr.–500 m. pr. Kr.) ir ankstyvąjį geležies amžių (500 m. pr. Kr.–Kristaus gimimas).

Pirmieji bronziniai ginklai

Aptariamu ankstyvuojų metalų laikotarpiu gyvenę mūsų

protėviai naudojo tokius pat ginklus ir jų kompleksus, kaip ir paskutiniaisiais akmens amžiaus šimtmečiais. Ietys, peiliai, strėlės, lankai, akmeniniai kirviai sudarė ginkluotės, kurią galima vadinti „archaine“, pagrindą. Mat, ją dar naudojant, bronzos amžiuje Lietuvoje pasirodė pirmieji metaliniai ginklai. Pavyzdžiui, Uneticės kultūrai, gyvavusiai Centrinėje Europoje 2200–1800 m. pr. Kr., būdingi kotiniai durklai (vienas rastas Veliuonoje, panašus – Panevėžyje). Tokių durklų ir geležtė, ir kotas buvo metaliniai. Šio reto ir brangaus ginklo pagrindinė funkcija veikiausiai buvo ne kovinė,

o reprezentacinė – jis greičiau naudotas kaip vado valdžios ženklas.

Vis dėlto tuo metu baltų žemėse metalinių ginklų buvo itin mažai, palyginti su tradiciniais iš medžio, akmens, titnago ir kitų gamtinių medžiagų pagamintais ginklais. Absoliuti dauguma bronzos amžiaus kirvių, kaip ir akmens amžiaus, pagaminti iš akmens. Dažniausiai aptinkama paprastų įtveriamųjų kirvių, retai – pentinių. Abiejų tipų kirviai labai įvairaus dydžio: įtveriamieji – iki 12 cm, pentiniai – iki 20 cm ilgio. Akmeniniai kirviai buvo gana universalūs darbo įrankiai ir artimosios kovos

ginklai. Gal tik patys masyviausi pentiniai kirviai buvo labiau tinkami medžio darbams nei kovai. Neabejotinai karinės paskirties buvo iš neolito paveldėti laiviniai kovos kirviai. Jų aptikta ir ankstyvuosiuose piliakalniuose, tačiau neaišku, ar šie ginklai čia pateko atsitiktinai, ar buvo naudojami karyboje iki pirmųjų įtvirtintų piliakalnių atsiradimo.

Paprastesni, bet taip pat aiškiai karybai skirti kito tipo akmeniniai dviašmeniai kirviai.

Su Centrinės Europos bronzos amžiaus kultūromis siejami ir bronziniai atkraštiniai kirviai paplatintais ašmenimis. Tokių kirvių Lietuvoje rasta per keturiasdešimt. Senesnių kirvių ašmenys siauresni, vėlyvesnių – dažnai primena vėduoklę. Atkraštiniais šie kirviai vadinami dėl specialių pakraštėlių, skirtų įtvirtinamam kotui prilaikyti.

Itin dailūs 16–18 cm ilgio Nortikių tipo kirviai apie 5 cm pločio ašmenimis ir kiek suapvalinta pentimi būdingi vėlyvojo bronzos amžiaus laikotarpiui. Jie buvo paplitę pietiniame Baltijos jūros baseine nuo Latvijos iki Danijos. Lietuvoje tokie rasti devyni. Daugiausia jų rasta Latvijoje ir ypač buvusiuose Rytprūsiuose. Šie kovos kirviai itin estetiški ir patogūs naudoti.

Dar viena grupė – geležiniai įmoviniai kirviai (dažniausiai – su ašlėmis). Pirmieji tokie kirviai į baltų žemes pateko iš Skandinavijos, vėliau juos pradėta gaminti vietoje.

Be akmeninių ir metalinių, naudoti ir kauliniai kirviai. Akmeninės buožės taip pat veikiausiai buvo artimosios kovos ginklai, tačiau tikėtina, kad kariai tokias buožes išmokdavo ir taikliai į priešą svaidyti. Buožės ir akmeniniai kirviai iš

esmės atliko tą pačią funkciją – buvo smogiamasis, o prireikus ir svaidomasis ginklas.

Aptariamuoju laikotarpiu baltų žemėse medžioklei ir karybai pirmiausia buvo naudojamos lengvos svaidomosios ietys. Sunkios smogiamosios ietys atsirado, remiantis ligšiolinių tyrimų duomenimis, maždaug Kristaus gimimo laikotarpiu.

Lietuvoje turime keliolika, daugiausia atsitiktinai rastų, bronzinių (vėlyvojo bronzos amžiaus) ietigalių. Lietuvos teritorijoje rasti bronzos amžiaus metaliniai ietigaliai veikiau siai įvežtiniai. Nepalyginamai dažniau ankstyvuojamam metalų laikotarpiu medžioklėje ir kovoje naudotos ietys kauliniais ietigaliais. Gana daug kaulinių įmovinių ietigalių, pagamintų iš vamzdinių kaulų, rasta su ankstyvuojamam geležies amžiumi siejamuose piliakalniuose. Kaip pavyzdį galima pateikti Sokiškių piliakalnio radinius. Paprasčiausi iki 12–14 cm ilgio ietigaliai pagaminti iš įstrižai nuskeltų vamzdinių kaulų.

Bronzos amžiuje pamažu nustota naudoti titnaginius ietigalius, nors kartais vieno kario ginkluotės komplekte tarsi susiduria dvi epochos: Šiaulių rajone, Ringuvėnuose, kario kape rastas žalvarinis atkraštinis kirvis ir titnaginys ietigalis. Akivaizdu, kad tai kario, su savo ginkluote „žengiančio“ iš vienos istorinės epochos į kitą, kapavietė.

Medžioklei ir kovai plačiai naudoti lankai ir strėlės – ankstyvajame bronzos amžiuje, o galbūt ir vėlesniais laikotarpiais dar su titnaginiais antgaliais. Dalis šių antgalių kruopščiai retušuoti, kai kurie turi įkotes. Vis dėlto panašu, kad laikui bėgant populiariesni darėsi ne titnaginiai, o kauliniai ir raginiai strėlių

I tūkst. pr. Kr. datuojamas akmeninis kirvis, rastas Jauniūnų kaimo laukuose (Širvintų r.). M. Vitkūno nuotrauka

Bronzos amžiaus metaliniai įmoviniai ietigaliai, rasti Pietryčių Lietuvoje („Lietuvos istorijos paminklai“, Vilnius, 1990)

Nortikių tipo baltiškasis kovos kirvis („Lietuvos istorijos paminklai“, Vilnius, 1990)

antgalių. Gal tai sietina su mainų prekybos titnago žaliava sutrikimais?

Lietuvos teritorijoje rastus kaulinius ir raginius bronzos bei ankstyvojo geležies amžiaus strėlių antgalius apibendrinsi E. Grigalavičienė išskyrė net septynias jų tipologines grupes. O metalinių vietinės kilmės aptariamojo laikotarpio strėlių antgalių Lietuvos teritorijoje nerasta. Tačiau ankstyvajam metalų laikotarpiui priskiriami numanomai skitiškos kilmės bronziniai strėlių antgalių, rasti Merkinėje ir šalia Druskininkų.

Turtingi bronzos amžiaus kariai į žygį eidavo ginkluoti ne tik lankais, strėlėmis, bet ir įmoviniais bronziniais kirviais, kalavijais („Досторические времена“, Москва, 1999)

Pasirodo kalavijai

Ankstyvuoju metalų laikotarpiu atsirado dar vieno tipo ginklų – kalavijų. Lietuvos teritorijoje rasti keturi kalavijai, taip pat jų fragmentų. Tai neabejotinai importiniai ginklai, priklausę itin turtingų ir autoritetingų karių, genčių vadų ginkluotės kompleksams. Vienas toks kompleksas aptiktas buv. Rytprūsiose (dab. Rusijos Kaliningrado srityje) tirtame Rantavos pilkapyje. Tarp viename kape palaidoto vyro įkapių buvo bronzinis kalavijas, Nortikėnų (Nortikių) tipo kirvis ir brangių papuošalų.

Mozūrijos ežerų regione (Lenkijoje), Rumijos (*Rumia*) kapinyne I a. pr. Kr. datuojamame kario kape rastas geležinis kalavijas, ritualiniais tikslais sulankstytas, geležinis ietigalis ir molinis indas. Kalavijas baltų žemėse iki Kristaus gimimo buvo itin retas ginklas.

Ankstyvuoju metalų laikotarpiu Lietuvos teritorijoje gyvenę žmonės naudojo gana daug kaulinių durklų. Kai kurie

jų – masyvūs, 18–25 cm ilgio. Dalis durklų turėjo papildomas kaulines ir ragines rankenas, kai kurios iš jų ornamentuotos griovelių ir rantelių kompozicijomis. Tačiau dažniausiai randama ilgų, ylas primenančių, nusmailintų kaulinių durklų. Kauliniai durklai buvo vieni svarbiausių artimosios kovos ginklų, taip pat naudoti medžioklės metu pribaiigiant sužeistą žvėrį. Taip pat rasti keli bronziniai nevietinės kilmės durklai, veikiausiai įvežti iš Skandinavijos.

Iš kaulo ir rago buvo gaminami ne tik durklai, bet ir peiliai. Sokiškių piliakalnyje rasti du trumpi (iki 7 cm ilgio) plokščia nugarėle, tiesiais ir aštriais ašmenimis peiliai ir keli, pagaminti iš šonkaulių, išaštrintais ašmenimis, primenantys žalvarinius peilius.

Ankstyvuoju metalų laikotarpiu datuotinos apsauginės ginkluotės – skydų, šalmų, šarvų – Lietuvos teritorijoje kol kas nerasta.

Tęsinys kitame numeryje

ATMINTINI VARDAI

Ažuolinis kryžius generolui Jonui Juodišiui

Monsinjoras Alfonsas Svarinskas (dešinėje) dėkingas menininkui Pranui Kaziūnui (centre) ir Pašilės girininkijos girininkui Marijonui Vilkeliiui

Rugpjūčio 31 d. Didžiosios Kovos apygardos partizanų parke prie Mūšios, Kadrėnų kaime, iškilo ažuolinis kryžius paskutinio tarpukario Karo mokyklos viršininko brigados generolo Jono Juodišiaus atminimui įamžinti. Kryžius pastatytas dimisijos pulkininko, monsinjoro Alfonso Svarinsko iniciatyva, jo autorius – skulptorius Pranas Kaziūnas.

Krupščiai išpuoselėtoje partizanų parko aplinkoje, kelio nuokalnėje, šalia popiežiui Jonui Pauliui II ir JAV prezidentui Ronaldui Reiganui atminti skirtų kryžių nuo šiol įamžintas ir J. Juodišiaus atminimas.

Monsinjoras A. Svarinskas prisipažino, jog seniai norėjo pastatyti kryžių Norilsko Lamos lagerio laikų draugui. Jis sakė, jog turi ir daugiau idėjų, kaip pagerbti šios garbingos Lietuvos asmenybės, kovojusios dėl šalies Nepriklausomybės, atminimą. Viena iš jų – padedant krašto apsaugos vadovybei ir Karo akademijos bendruomenei organizuoti Jono Juodišiaus palaikų parvežimą iš Abezės (Rusija), kur jis palaidotas, į Lietuvą.

KARIŪNAS rengia interviu su monsinjoru A. Svarinsku. Jis bus spausdinamas artimiausiuose žurnalo numeriuose.

VIENAS LAUKE – NE KARYS !

Krn. Eglė STANKEVIČIŪTĖ

Greitai eina laikas, o dar sakoma: kuo toliau – tuo greičiau... Įstojus į Karo akademiją metai praeina kaip viena diena, nes nuolatos ta pati rutina, suplanuota kiekviena akimirka... Atrodo, dar tik prieš keletą dienų sužinojau, kad čia patekau ir kad reikia ruoštis baziniam kario kursui, o jis jau baigėsi. Po metų, pirmo kurso pabaigoje, išvykome į Pabradės poligoną, į vasaros pratybas, grįžę visus metus klausėmės dabartinių ketvirtakursių gąsdinimų, kokios baisios pratybos laukia baigus antrą kursą Divizijos generolo Stasio Raštikio puskarininkių mokykloje.

Nemeluosiu – iš tikrųjų bijojau septynių savaitių trukmės seržanto pėstininko kurso. Su bendrakursiais dažnai pasvarstydavome: gal dėl ekonominės krizės nebus finansavimo ir mums neberekės ten vykti, bet... Taigi, po sesijos, birželio 14-osios ryte, išvykome į Kazlų Rūdos poligoną. Vos įvažiavę pro vartus susidūrėme su tikrai tik Kazlų Rūdos miškams būdingu reiškiniu – milžiniškais uodais. Oi, kiek daug jų ten buvo! Ir kaip jie visus ir viską, kas juda, puolė...

Prieš tai šį kursą išėję kariūnai jau buvo mus dėl to perspėję, tačiau netikėjome, kad tokio dydžio padarai tikrai egzistuoja. Teko ir su tuo susitaikyti. Kurso pabaigoje jau buvome taip pripratę, kad nė neįsivaizdavome jų įkandimų.

Antras dalykas, ko nebuvo išbandę nei Rukloje bazinio kario kurso metu, nei Pabradėje, kur vykome būdami pirmakursiai ir antrakursiai, – tai pelkės. Pelkės tikrąja šio žodžio prasme! Poligonuose, kur anksčiau lankėmės, buvo drėgnų, šlapių vietų, bet čia plytėjo durpynai ir klampynės, traukiančios gilyn taip, kad nieko negali padaryti. Ir aš buvau įklimpusi į tokią pelkę orientacinio žygio metu.

Keistas jausmas, kai patenki į tokią keblią situaciją. Tada šovė į galvą paniška mintis: „Nejau aš taip ir numirsiu tokioje vietoje, nežinia kur, ir niekas manęs nesuras?“

Esu pasitikinti savimi, kartais net per daug, tačiau kai iš pradžių įklimpau iki „kauliuokų“, o po to, bandant pasiremti, pelkė įtraukė ir ginklo buožę ir kai judėdama klimpau vis giliau, pasijutau tikrai bejėgė. Į

žygį buvome išleisti poromis, – po du kariūnus. Mano žygio kolega – ne tas žmogus, su kuriuo galima visą kelią žengti koja kojon ir draugiškai plepėti, todėl vienas nuo kito buvome šiek tiek nutolę.

Kol maniau, jog pati išsikepurnėsiu, jo nekviečiau, bet pamąčiusi, kad laikydamasi tokių principų toli nenukeliausiu, pradėjau šaukti kartu į žygį pasiūstą kariūną. Iš pradžių jis nekreipė dėmesio, tačiau paskui, supratęs, kad pakliuvau į rimtą bėdą, atskubėjo padėti. Ir jam tai pavyko padaryti. Laikydamas kulkosvaidį, į kurio diržą įsikibau, jis mane ištraukė. Esu labai už tai jam dėkinga.

Supratau, kad tokios situacijos tikrai suartina žmones, o posakis „Vienas lauke – ne karys“ – tikra tiesa. Tik bendromis pastangomis ir būnant vieningiems galima rasti išeitį, įveikti visus sunkumus.

Akademijoje nuolat esam mokomi dirbti kaip viena komanda, bet tikriausiai niekas neįvertina tokio darbo svarbos, kol dėl susiklosčiusių aplinkybių tai tampa tiesiog neišvengiama.

Trečias, tačiau tikriausiai pats svarbiausias dalykas buvo praktika. Kiekvienas turėjome daug progų vadovauti įvairioms operacijoms. Nors ėjome būrių vadų, būrininkų, skyriaus ir grandies vadų pareigas, vertinami buvome tik už tai, kaip vadovavome skyriui. Pirmąsias tris savaites kasdien išklaudydavome po keletą teorinių pasikaitų, po to eidavome į poligono teritoriją išbandyti, ką išmokome, praktiškai. Vadovaudami įvairioms užduotims galėjome konsultuotis su instruktoriais. Tačiau ketvirtąją savaitę, kai patraukėme į miškus trims paroms, jau turėjome eiti skirtas pareigas naudodamiesi tik turimomis žiniomis, išsiversti be instruktorių pagalbos. Tikriausiai pirmoji savaitė, kai miške praleidome tris paras, ir buvo sunkiausia, nes nežinojome, ko tikėtis: kiek eisime, bėgsime ar šliaušime, kiek kasime, ar bus atsitraukiama iš patrulio bazės ir pan.

Ką gi, sėkmingai išgyvenome šį išbandymų laikotarpį: ištvėrėme uodų atakas, alinantį karštį ir įkyrų lietu, nuovargį

ir instruktorių kritiką. Tolesnės kompleksinės pratybos po tris ir keturias paras nebebuvo tokios baisios, nes perpratome sistemą – kaip ir ką turime daryti.

Esu dėkinga dabartiniams ketvirto kurso kariūnams, kurie nuolat pasakojo, kaip sunku ir baisu yra „puskarininkuose“, nes išgirdus jų pasakojimus buvau nusiteikusi blogiausiam. Visuomet, kai pasirengi blogiausiam, kas tik gali įvykti, psichologiškai pasidaro lengviau, nes mąstai, kad galėjo būti ir daug blogiau...

Įdomiausios pratybos – mūsų mieste. Visą dieną mokėmės įvairiausių pastato šturmo būdų, o naktį surengėme operaciją – įsiveržėme į dviejų aukštų pastatą ir jį užėmėme. Kitą dieną ir didžiąją dalį nakties plušėjome pildami smėlio maišus, rengdami barikadas ir ruošdamiesi pastato gynybai. Trečią dieną vienas skyrius gynėsi pastate, o trys skyriai jį puolė. Gaila, kad turėjome tik vienas mūsų mieste kompleksines pratybas. Manau, kad mums šioje srityje trūksta praktikos, todėl reikėtų dau-

giau į tai kreipti dėmesio. Juk šiuolaikinis karas vykta būtent miestuose. Puikus pavyzdys – Irako karas.

Kaip jau minėjau, pajutome, kad praktika, patirtis, kurios įgijome Puskarininkų mokykloje, yra naudinga. Šis kursas labai svarbus kiekvienam kariūnui, kuris rengiasi tapti karininku. Daugybę dalykų sužinojome per taktikos paskaitas Akademijoje, tačiau kai nuolat tai kartojome praktiškai, viskas tapo daug aiškiau.

Manau, kad po šio kurso bet kuris mano kurso draugas, net prikeltas naktį, nė nemirktelėjęs išvardytų, pavyzdžiui, stajiosios atakos principus, etapus ir pan.

Seržanto pėstininko kurso metu įgijome daugiau pasitikėjimo savimi, supratome, kad komanda yra viskas, jog privalome būti vieningi, padėti vieni kitiems. Jog psichologinė parama daug svarbesnė nei fizinė: jei matai, kad draugai tave palaiko ir tavimi tiki, pats nenori jų nuvilti ir dar labiau stengiesi...

Seržanto pėstininko kurso pratybų akimirkos ▶

Krn. Edvinas SRIUBAS

Instruktoriai, kaip paaiškėjo per pratybas ir paskaitas, – tikrai spalvingas kolektyvas, jei galima taip pasakyti: vienas linkęs laikytis to, kas parašyta vadovyje, kito patarimai daugiausia iš tarnybos patirties, pasitaikė ir pompastikos – „išraiškingų“ įsakymų – mėgėjų... Tokia įvairovė – didžiausias šio kurso „pliusas“: kiekvienam buvo suteikta galimybė atrasti savo vadovavimo stilių.

Žinoma, tai kėlė ir šiokių tokių problemų, nes atliekant užduotį skirtingų instruktorių reikalavimai buvo skirtingi: vieni lanksčiau, kiti griežčiau žiūrėjo į tuos pačius dalykus. Man labiausiai patiko mokymas iš patirties, nes jau Akademijoje pastebėjau, jog griežtai laikytis visko, kas parašyta, nesvarbu, kad tai prasilenkia su logika, neracionalu. Čia norėčiau paminėti instruktorių j. psk. Žilvarą Braznauską – būtent jo siūlymai dėl užduoties atlikimo buvo man priimtinausi. Šis instruktorius teikė asmeninius pavyzdžius iš tikrai įspūdingos savo tarnybos patirties, mokėjo mus motyvuoti, kai reikėjo – sudrausminti. Man patiko Kazlų Rūdos poligone vykęs tikrai naudingas būsimam karininkui kursas. Vienintelis „minusas“ – jo vertinimas, nes tai riboja galimybę rinktis patinkantį vadovavimo stilių.

Krn. Edgaras RAIBUŽIS

Pradėjus tarnybą Kazlų Rūdoje nuo pat pirmosios minutės buvo reikalaujama savarankiškumo ir iniciatyvos. Patys buvome vadai ir už savo karius visiškai atsakėme, puskarininkių ir karininkų balsai buvo girdėti tik per paskaitas ir pratybas, kai reikėjo paaiškinimų, patarimų ir pamokymų. Lauko kompleksinėse pratybose visiškai pamiršome kareivinių kvapą. Prasidėjo įtemptas, nemažai

Kariūnų Andriaus Volkovo ir Olego Groševo nuotraukos

nervų, jėgų ir išmonės reikalaujantis darbas.

Vykdamas kiekvieną naują užduotį buvo skiriamas vis kitas vadas, kuris turėjo viską atlikti taip, kaip buvo mokytas, – tinkamai vadovauti savo skyriui ir įvykdyti išskeltus uždavinius. Atėjus eilei vadovauti, apsidžiaugiau, nes prieš tai kolegoms truputį pavydėjau matydamas, kaip jie puikiai tvarkosi. Tad su šypsena pradėjau rengtis savo užduočiai – objekto užėmimo operacijai. Skyrininko darbas gana nelengvas, daug visko sukosi galvoje. Laimė, turėjau geriausius karius, kurie neleido

atsipalaiduoti: nors ir pavargę, nemiegoję, jie dirbo iš visų jėgų. Užduotį įvykdėme gana gerai, likau patenkintas savo skyriaus darbu ir neapsakomai mėgavausi vadovavimu – tuo adrenalinu, kuris išsiskyrė veržiantis užimti numatytą objektą. Neišdildomą įspūdį paliko kurso vadai, kurie mus mokė būti viena be galo stipria komanda. Manau, tai padaryti pavyko. Nes jie leido mums patiemis pajusti, ką reiškia netekus kantrybės rėkti ant savo draugo, tempti už atlapų mūšio metu saugant jo nugarą, padėti vienas kitam, nepasiduoti, kad ir kaip blogai būtų.

Šiame skyrelyje gali prisistatyti bet kuris KARIŪNO žurnalo skaitytojas. Sąlyga viena – reikia atsakyti į pateiktus klausimus.

Krn. **Dalius DULKĖ**

Krn. **Irina LYSIONOK**

Krn. **Rimgaudas KUTKAITIS**

Jūsų gyvenimo credo	Daryk tai, ko ateityje netektų gailėtis	Niekada nesakyk niekada!	Geriau gailėtis to, ką padarei, nei to, ko nepadarei
Kas Jums padarė pačią didžiausią įtaką?	Mama, kad pasirinkau tokį gyvenimo būdą – senelis, Šaulių sąjunga	Gyvenimas labai pasikeitė, kai įstojau į LKA	Tėvai
Jeigu galėtumėte keliauti „laiko mašina“, kokį mūšį ar karinę operaciją norėtumėte pamatyti?	Žalgirio mūšį ir Napoleono armijos žygį į Maskvą	Gaugamelų mūšį	Termopilų mūšį
Mėgstama muzika	Įvairi	Įvairi, priklauso nuo nuotaikos: per šventes ir Cicinas gerai	Ta, kuri priverčia šokti
Įsivaizduokite, kad Jūs – kitas asmuo. Ką draugiškai patartumėte kariūnams, kurių viršininku dabar esate (ar būsite)?	Neatsipalaiduoti	Daugiau žmoniškumo, paprastumo ir mažiau skųstis	Prieš ką nors darant gerai pagalvoti
Labiausiai Jums patikęs filmas	„Gladiatorius“	Iš rimtesnių – „Nuostabus protas“, iš linksmesnių – „Mirtis per laidotuves“	Išskirti vieną būtų sunku
Jeigu nebūtumėte tapęs karininku, būtumėte...	Mokytoju	Aplinkos apsaugos inžinierė	Nelaimingas statistinis pilietis, dirbantis nemėgstamą darbą
Koks Jūsų charakterio bruožas ryškiausias?	Ne manęs reikia klausti	Jautrumas (jo gerokai per daug)	Kuklumas
Mėgstamiausias dailininkas	Mikalojus Konstantinas Čiurlionis	Patinka visi, kurie piešia karikatūras, šaržus	Vincentas van Gogas
Užbaikite sakinį: „Mane išveda iš pusiausvyros, kai...“	Nesuprantu, ko iš manęs nori	Per daug įsijaučia į proto žmogaus vaidmenį ir nežino, kada sustoti	Tyčia elgiasi nederamai
Ar esate kada nors pažeidęs Karių etikos ar Kariūnų garbės kodeksą?	Taip	Taip, pasitaikė	Taip
Užgaida, kurią Jūs sau leidote šį pavasarį	Kelionė į Liuksemburgą	Nuvažiavau į žirgyną pajodinėti!	Pakeliauti po Europą
Ko palinkėtumėte ketvirto kurso kariūnams?	Vieningumo	Dvasinės stiprybės kovojant dėl vietos po saule	Darbštumo, nes reikia parašyti bakalauro darbą
Dėl ko Jums yra buvę gėda?	Kai neištesėdavau pažado, nepateisindavau lūkesčių ir šiaip kvailai „prisidirbdavau“ mokykloje, akademijoje	Kai pasiklydau Vilniuje: teko ilgai ieškoti kelio atgal	Dėl pralaimėtų varžybų
Mėgstamiausias kompozitorius	Mikalojus Konstantinas Čiurlionis	Neturiu tokio	DJ Tiesto

Praeities asmenybė, kuria žavėtės	Karalius Mindaugas, Aleksandras Makedonietis, mūsų generolas Jonas Žemaitis	Martinus Liuteris Kingas – kad kovojo taikiai	Karalius Leonidas
Kada paskutinį kartą verkėte?	Per bazinį kursą gavęs laišką iš namų šiek tiek „pažliumbiau“	Žiūrėdama filmą, kuriame pagrindinis herojus miršta	Reikėtų sakyti „neprisimenu“?
Jūsų mėgstamiausias patiekalas	Kartu su drauge pačių paruošta ir iškepta pica ir dar namie keptos bulvės su pienu...	Be konkurencijos – mamos keptos bandelės ir pyragai	Itališka pica... ir visa kita, kas skanu
Ko išmokote iš savo tėvų/globėjų?	Iš mamos – laikytis vertybinių principų, iš Artūro (patėvio) – užsispyrimo	Visko, ypač tolerancijos ir kantrybės	Kad viską reikia pasiekti pačiam
Mėgstamiausia knyga	„Vakarų fronte nieko nauja“, „Kaip tampama albinosais“, „Miražas“	V. Megre „Anastasija“	Kitas klausimas...
Kur pasaulyje labiausiai norėtumėte apsilankyti?	Rusijoje, JAV ir Rytų šalyse	Vis neprisiruošiu kaip reikiant ištyrinėti visas Lietuvos	Tibete
Jūs labiausiai vertinamas sportininkas	Virgilijus Alekna	Virgilijus Alekna	Fiodoras Jameljanenka
Karininko/ kariūno savaitgalio planas	Grįžti namo, pasilabini su namiškiais, pavalgai ir penktadienį pabūni namie; savaitgalį praleidi pas draugus	Namuose, gamtoje prie laužo, su šeima ir draugais	Jei savaitgaliui reikia kurti planus, tai kam tas savaitgalis? Kaip išeina, taip: svarbiausia – pailsėti
Ar esate pasirengę atleisti išdavystę?	Ne	Na, taip. Kai kalbama apie jausmus, logikos nelabai rasi	Svarbu – kokią; tai priklauso nuo aplinkybių
Praeities asmenybė, kuria labiausiai piktinatės	Stalinas	A. Hitleris	Nelaikau pykčio ant praeities asmenybių: jų sprendimai yra jų sprendimai, iš to galime tik pasimokyti
Jeigu Jus paskirtų į kitas pareigas, ką patartumėte žmogui, kuris perims jūsiškes?	Pasistenk daryti taip, kad jaustumėsi ne tik teisingas, bet ir teisingas	Trykšte trykšti džiaugsmu	Išsaugoti pasitikėjimą – juk ne veltui Jums buvo patikėtos šios pareigos
Asmenybė, į kurią norėtumėte lygiuotis	Neturiu pasirinkęs vieno išskirtinio asmens	Veronika Povilionienė	Gen. Edvardas Mažeikis
Mėgstamiausia Lietuvos vieta	Birštonas, Nemuno kilpų regioninis parkas, Panemunė	Utenos apylinkės	Nidos kopos
Jeigu Jūs galėtumėte turėti gyvūną, kokį pasirinktumėte?	Šunį	Katę, bet vien ja neapsiribočiau	Baltąjį tigrą
Kurias lyderio savybes labiausiai vertinate?	Vertinu žmones (lyderius), kurie gali atsispirti „bandos“ jausmū	Ryžtą, drąsą	Pasiaukojimą, valią, atsakingumą
Kada pirmą kartą sužinojote apie Joną Žemaitį-Vytautą?	10 klasėje	Mokykloje, per istorijos pamokas	Mokykloje, per istorijos pamokas
Mėgstamiausias aktorius	Neturiu	Jackie'as Chanas	Sandra Bullock, Jackas Nicholsonas
Įsivaizduokite, kad dalyvaujate „Talentų šou“. Kokį numerį atliktumėte?	Sušokčiau kokį pramoginį šokį	Nupieščiau ką nors abstraktaus	Pašokčiau
Ką labiausiai norėtumėte turėti, ko dar neturite?	Namą	Tik hektarą žemės prie ežero su namu ir sodu...	Merginą. Juokauju – sportinį motociklą
Įsivaizduokite, kad Jūs – Karo akademijos viršininkas. Jūsų pirmasis įsakymas	Už melavimą, simuliaciją ir apsimetinėjimą griežtai bausti!	Pailginti vasaros atostogas	Surengti bendras PKT karių ir kariūnų sporto žaidynes
Mėgstamiausia vieta Akademijoje	Kambarys	PP (praleidžiamasis punktas)	Rikiuotės aikštė

Noras patirti PERGALĖS DŽIAUGSMĄ

Krn. Gytis JAZDAUSKAS

Siekiant išugdyti visapusę asmenybę, tikrą savo srities profesionalą ir šalies patriotą, būtina rengti karį taip, kad jis mokėtų bet kokioje situacijoje rasti teisingą sprendimą, rodydamas asmeninį pavyzdį galėtų ryžtingai atremti priešą, apginti Tėvynę ir jos žmones. Jis turi gerai įvaldyti karo techniką ir ginklus ir nuolat tobulinti šiuos įgūdžius, būti dvasiškai, fiziškai ir psichologiškai stiprus, ištvermingas, ugdyti savo geriausias moralines savybes.

Tiek eiliniams kariams, tiek karininkams pravartu išmokti naudoti ir kovos veiksmus arba kultivuoti kurią nors kovos sporto šaką.

Viena šio sporto šakų – boksas. Jis ugdo drąsą, ryžtą, valią, pagarbą varžovui, moko išlaikyti psichologinę ir moralinę pusiausvyrą, taikyti įvairius kovos taktikos būdus. Ringe išmokstama žaibiškai

reaguoti į besikeičiančią situaciją, nedelsiant priimti sprendimus, išlikti šaltakraujiškam, atlaikyti kovos įtampą, keisti save, valdyti prieš startą atsirandančią psichologinę įtampą, kantriai siekti užsibrėžto tikslo – pergalės.

Paprastai kariūnai su boksu susipažįsta per pratybas, tačiau atsiranda nemažai norinčiųjų toliau treniruotis, tobulėti.

Karo akademijos bokso rinktinės, kuriai priklauso I–IV kursų kariūnai, treniruotės vyksta pirmadieniais–ketvirtadieniais. Jas lanko ir buvę Akademijos auklėtiniai, dabar jau karininkai. Kadaisie jie taip pat buvo LKA rinktinės nariai ir atstovavo jai kariuomenės bokso čempionatuose.

Per treniruotes kariūnai daug dirba tobulindami kovos techniką, naudodami bokso kriaušes, poromis lavindami tam tikrus kovos įgūdžius. Be to, kartą per savaitę vyksta ben-

◀ Mantvydas Miliauskas pergalių siekė išnaudodamas savo fizinės jėgos pranašumą

KARIŪNAS tęsia straipsnių ciklą apie Akademijos rinktines, mūsų karių sporto laimėjimus ir šiokiadienius. Šiame numeryje pristatome bokso rinktinę.

drojo fizinio rengimo pratybos kovos metu didžiausią krūvį patiriantiems raumenims treniruoti. Kad jos netaptų rutina, vasarą žaidžiame futbolą, žiemą bėgiojame krosą. Treniruotės pabaigoje atliekame specialius raumenų tempimo pratimus, jei dar lieka jėgų, darome papildomus pratimus pilvo presui stiprinti.

Nors kariūnai yra motyvuoti ir nori treniruotis, ne visada gali ateiti į treniruotes. Sunčiausia jas lankyti pirmakursiams, kuriems dėl gausybės darbų ir papildomų pratybų retai tai pavyksta padaryti. Šiais studijų metais iškilo sunkumų ir kitų kursų kariūnams. Nors ir nustatytas rinktinių narių treniruočių laikas, vis dėlto pirmenybė teikiama mokslui, todėl dėl popietinių pratybų, kurių šiomet padaugėjo, kariūnai ne visada spėja į jas ateiti.

Akademijos bokso komanda visada puikiai pasirodo

Lietuvos kariuomenės bokso čempionatuose, yra ne kartą iškovojusi pirmąją vietą komandinėje įskaitoje. Kariuomenės bokso čempionatas tarsi apvainikuoja ilgas treniruočių, praleistų sporto salėje, valandas. Niekada netrūksta ir sporto

aistruolių – boksininkus palaiško komandų draugai, iš miesto atėję žiūrovai.

Sportininkų pergalės turi savo kainą, kurią sudaro kokybiška įranga, specializuotos salės, treniruočių laikas ir kt. Tačiau klystų tie, kurie teigtų,

jog šios sąlygos ir yra sėkmės garantas. Pergalė – nenuspėjamas dalykas, priklausantis nuo daugelio veiksnių, kurių svarbiausi – kovotojų valia, ryžtas ir atkaklumas, noras bet kokiomis priemonėmis patirti laimėjimo džiaugsmą.

▼ Taiklūs smūgiai tiek mūšio lauke, tiek ringe lemia pergalę

Mūsų komanda 11:1 turnyro svečius įveikė

Krn. Andrius VOLKOVAS

Šių metų kovo 17–20 dienomis Karo akademijoje vyko atviras karių bokso turnyras, kurio metu visi galėjome pasigrožėti galingais kovotojų smūgiais, įsitikinti jų vikrumu ir įvertinti sumanumą pergydruojant varžovą.

Akademijai atstovavo 7 kariūnai. Pirmasis startavo IV kurso kariūnas Darius Kontrimas (svorio kategorija iki 69 kg). Deja, įnirtingoje kovoje jam teko pripažinti priešininko pranašumą. Įspūdingai debiutavo ketvirtakursis Mindaugas Butkus (svorio kategorija iki 75 kg). Būsimas karininkas pademonstravo išmonę išnaudodamas savo, kaip kairiarankio, pranašumus. Pergudravęs tris

priešininkus, bokso ringe jis iškovojė pirmąsias savo pergalės ir buvo pripažintas stipriausiu šios svorio kategorijos sportininku. Pirmąjį laimėtą aukso medalį Mindaugas, ko gero, padovanos savo širdies draugui, kuri stebėjo jo kovas.

Net 12 boksininkų pareiškė norą dalyvauti iki 81 kg svorio sportininkų dvikovose, todėl vyriausieji teisėjai nusprendė juos suskirstyti į dvi grupes. Svorio kategorijos iki 81 kg B grupėje II kurso kariūnas Mantvydas Miliauskas jokių galimybių laimėti nepaliko turnyro svečiams – jau pirmoje kovoje jis aiškia persvara įrodė savo pranašumą. Finale Mantvydui teko įdėti daugiau

pastangų, tačiau jis iškovojė trokštamą pergalę ir buvo apdovanotas aukso medaliu. Šios svorio kategorijos A grupėje Akademijai atstovavo antrakursis Andrius Volkovas ir ketvirtakursis Remigijus Aleksas.

Šiomet, kaip ir pernai, visi tikėjosi, kad šie sportininkai vėl susitiks įnirtingoje kovoje dėl aukso medalio.

O buvo taip. Andrius nesunkiai įveikė pirmąjį varžovą, antroje kovoje dėl pergalės jam teko kautis iš visų jėgų, tačiau finalas buvo pasiektas.

Remigijui taip pat sekėsi gerai. Pirmoje kovoje jis buvo atsargus ir iškovojė užtikrintą pergalę. Antrosios jau antrame raunde greitai nu-

galėjo, tačiau susižeidė dešinės rankos nykštį.

Taigi šiemet finale, kaip ir pernai, susitiko du Karo akademijos atstovai – Andrius Volkovas ir Remigijus Aleksas. Tačiau Remigijus dėl sužeisto piršto negalėjo kovoti iš visų jėgų ir po pirmojo raundo pergalę „padovanojo“ Andriui.

Turnyro puošmenomis tapo III kurso kariūnų Gyčio Jazdausko ir Aleksandro Silvanovičiaus kovos. Gytis (svorio kategorija iki 91 kg) turnyrą pradėjo sėkmingai: jau pusfinalyje taškais laimėjo pirmąją kovą. Priešpaskutinėje finalinėje kovoje jis taikliu smūgiu iš apačios pasiuntė savo priešininką į nokautą ir pakėlė visą bokso salę ant kojų. Aleksandro (svorio kategorija daugiau kaip 91 kg), sveriančio 107 kg galiūno, pirmojoje kovoje laukė stiprus varžovas, bet ringo šeimininkui padėjo savosios sienos – jis jau pirmajame raunde tiksliai smūgiu efektingai priešininką nokoutavo. Paskutinėje turnyro kovoje, finale, Aleksandras susitiko su dviejų metrų boksininku, tačiau ūgio skirtumas būsimam karininkui nesutrukdė pasiūsti priešininką už ringo ribų.

Taigi keturių kategorijų (iš penkių) svorio čempionais tapo Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos rinktinės sportininkai, arba, kaip sako visų mūsų gerbiamas bokso treneris Zinovijus Gricko, „mūsų komanda turnyro svečius įveikė 11:1“. Treneriui laiką fiksuoti padėjo II kurso kariūnas Žygimantas Utkus. Jis šių metų Lietuvos suaugusiųjų čempionate įveikė du priešininkus ir iškovojo garbingą trečiąją vietą.

Džiaugiasi sportininkai savo pergalėmis, bet kartu ir liūdi, nes Akademijos rinktinių sporto ir mokslo (rikiuočių ir paskaitų) laikas dažnai „kertasi“.

Krn. Andrius Volkovo taktika bokso ringe: geriausia gynyba – puolimas

Kpt. Marius Matukas skelbia nugalėtoju mūsų bokso rinktinės narį krn. Mindaugą Butkų

LEIDINYS APIE LIETUVOS KOVŲ ISTORIJĄ

Mjr. Gintautas JAKŠTYS

Šiais metais pasirodė ilgai lauktas bendras Lietuvos karo akademijos doc. dr. Romo Batūros ir Vilniaus pedagoginio universiteto doc. dr. Deimanto Karvelio darbas „Kovų istorijos. I knyga. Nuo seniausių laikų iki XX a. pradžios“. R. Batūra nušvietė V–XVI a. laikotarpį, D. Karvelis – XVII–XVIII a., o XIX a. – Mokslo ir enciklopedijų leidybos instituto leidyklos redakcijos tekstas.

Šioje knygoje išsamiai aptariama baltų genčių kova su užpuolikais hunais V a. viduryje, kovos su vikingais VII–XI a. ir rusais bei lenkais X–XIII a., valstybės susikūrimo priešaušryje. Nuosekliai apžvelgiamos lietuvių kovos dėl valstybingumo nuo seniausių laikų iki pat XX a. pradžios. Joje daug dėmesio skirta ne tik Lietuvos valstybingumo ištakoms, bet ir Lietuvos valstybės pasipriešinimui išorės priešams.

Smulkiai aprašomas ne tik ilgiausias Lietuvos istorijoje (250 m.) nenutrūkstamas karas su kryžiuočiais ir jų atšaka Livonijoje, bet ir kovos su totoriais, turkais ir rusais. I dalyje daugelis atras dar mažai žinomų Lietuvos istorijos faktų, kurie kiekvieną privers susimąstyti apie jos raidą ir naujai pažvelgti į mūsų tautos

Knygos sutiktuvės bibliotekos skaitykloje. Iš kairės: doc. dr. Valdas Rakutis, Jolanta Girnytė, dr. Vytautas Tininis ir knygos autorius doc. dr. Romas Batūra

ir valstybės istoriją.

Puikiai žinome, kad nė viena šalis negali iš karto kariauti dviem frontais, tačiau mūsų protėviai sugebėjo apginti valstybę vienu metu kovodami net trimis frontais. Todėl neverta stebėtis ir „plakti“ savęs dėl to, kad neturime išpūdingų viduramžių kultūros paminklų. Ir kaip jų galėjo atsirasti, jei 250 m. lietuvis gimdavo tik tam, kad pakeistų mūsų lauke kritusį savo tėvą ar brolių. Bet kuris iš skaitytojų gali lengvai apskaičiuoti, kiek Lietuvos valstybė gyveno taikos sąlygomis.

Knygoje gana išsamiai aprašomos Lietuvos valdovų kovos su agresyvėjančia Rusija ir Švedijos karalyste, daug dėmesio skiriama Lietuvos diplomatinėmis pastangomis pasiektoms pergalėms ir pralaimėjimams. Įdomūs reikšmingiausių Lietuvos istorijoje mūsų aprašymai, metraščių ištraukos, svarbiausi valdovų ir karvedžių biografijų faktai. Čia pat pateikiamas žodynelis, kuriame aiškinamos pagrindinės sąvokos, padės geriau suprasti skaitomą tekstą.

Paskutiniuose leidinio skyriuose pasakojama apie priešpauą, patirtą Lietuvai esant Rusijos imperijos sudėtyje, ir sukilimus, kilusius bandant

atkurti savarankišką ir nepriklausomą valstybę. Pabaigoje aprašomi knygnešių laikai. Tuomet gimęs tautinis sąjūdis galutinai subrandino lietuvių siekį pradėti lemiamas XX a. kovas dėl tautos laisvės ir nepriklausomybės. Apie vėlesnius istorijos etapus pasakojama „Kovų istorijos“ II knygoje.

Gausiai iliustruota schemomis ir žemėlapiams, lengvai skaitoma knyga skirta plačiajai visuomenei, studentams, moksleiviams ir mokytojams, taip pat tiems, kurie domisi Lietuvos valstybės istorija. Manau ji, kaip mokomoji knyga, galėtų pasitarnauti ne tik Lietuvos valstybės ir kariuomenės istoriją studijuojantiems Akademijos kariūnams, bet ir visai jos bendruomenei gilinant ir atnaujinant savo krašto istorijos žinias. „Kovų istoriją“ rekomenduočiau visiems, kurie nori viename leidinyje rasti svarbiausią informaciją apie Lietuvos istorijos raidą nuo seniausių laikų iki XX a. pradžios.

Ši knyga, skirta Lietuvos vardo tūkstantmečiui ir Žalgirio mūšio šešių šimtų metų sukakčiai paminėti, turėtų būti kiekvieno kariūno, karininko, puskarininkio ir seržanto namų bibliotekoje.

Straipsnio autorė (pirma iš dešinės) su bendrakursėmis

Paslaptingumo skraistę PRASKLEIDŪS

Karolina KIŠKYTĖ
Vilniaus universiteto III kurso studentė

Klaisiu savęs – ar tik ne todėl mano gyvenimo takai driekiasi apie nostalgijos ašį, kad pirmąkart išvydau pasaulį, kai Lietuvos dirvonuos viešpatavo ruduo ir tas nerimą keliantis šviesių dienų ilgesys? Galiu devynis praeiksmus užsiundyti ant tų patetiškų akimirku, tačiau geležinis pasaulio dėsnis ir toliau man ramiu balsu kužda į ausį, kad ir vėl vertinu tai, kas man duota patirti, tada ir tik tada, kai prarandu. Ir vėl stoviu nusisukusi nuo prisiminimų, o jie kviečia atsižrežt, pažvelgt į juos lyg į tolimą šviesulį ir nusišypsot netikėtai, kaip kartais nelaukta šypneli gatvėj praeivis...

„Niekada gyvenime nepamiršiu tos savaitės Pabradės poligone, paskaitų ir lauko pratybų, organizuotų Lietuvos karo akademijos Kariūnų tarybos“, – kaskart šiais žodžiais pradėdau pasakoti savo įspūdžius draugams apie konferenciją „Lietuvos pilietinio jaunimo ugdymo problemos“. Tačiau toliau pasakoju nenuosekliai, nežinodama, ko griebtis. Įspūdžių tiek daug, tad kalbu greitai, nenorėdama kažko svarbaus pamiršti ir siekdama viską paminėti, po to greitakalbė nuslopsta, tada

imu lėtai ir įtaigiai dėstyti esminius dalykus, apeliuodama į klausytojo vaizduotę, bandydama žodžiais iliustruoti vaizdus, kuriuos regėjau ir kuriuos dabar per mano akis ir žodžius turi pajusti bent maža visuomenės dalis.

Visa ši istorija, trukusi savaitę (nors kartais atrodo, kad prabėgo akimirksniu!), prasidėjo vieną ankstų pavasario rytą. Atvykau per anksti – prie Karo akademijos praleidžiamojo posto dar nieko nebuvo, tad su rytiniu šaltuku už parankės nuėjau pasivaikščioti palei aukštoka tvora aptvertą teritoriją. Nors miesto gatvės buvo tuštutėlės, čia prasidėjo sujudimas – vyko rytinė kariūnų mankšta. Kadangi gyvenu netoliese, dažnai tekdavo praeiti pro Akademiją. Visada smalsiai dairydavausi, kas dedasi anapus tvoros, už kurios verdantis gyvenimas savotiškai žavėjo. Ta vieta panėšėjo į salą, izoliuotą nuo „civilijų pasaulio“, bet kartu paradoksaliai įsiterpusią kažkur Vilniaus vidury... Taip bevaikštinėjant tik raudoni tekančios saulės spinduliai drąsiai šokčiojo pro tvoros tarpus ir laimingi patekė vidun vijosi jau baigusius spor-

tuoti ir žingsniuojančius atgal į kareivines kariūnus. Aš taip pat pasukau link posto, kur jau būriavosi studentai – dauguma aktyvūs savo universiteto ir fakulteto atstovybės nariai, nepabūgę dalyvauti šiame intriguojančiame projekte.

Nuo tos minutės, kai patekome vidun į aptvertą Akademijos teritoriją, man laikas pradėjo tikseti atgal: mūsų protėvių baltų genčių istorija, suvienyta Lietuvos valstybė, LDK, Abiejų Tautų Respublika, Lietuva carinės Rusijos sudėtyje, Vasario 16-oji ir iškovota nepriklausomybė, lietuvių tautos kataklizmai kraštui esant Sovietų Sąjungos sudėtyje... Toks šiurkštus valstybės istorijos esminių grandžių sujungimas, atsidūrus Karo akademijoje, man pasirodė savitiškai lemtingas. Ir tai pakėlė nuotaiką – aš čia, atkurtoje nepriklausomoje Lietuvos valstybėje, nusprendusi pajusti karišką drausmę ir išryškinti vidines patriotizmo gaires! Belaukiant, kol mus, dalyvius, garsiai pašauks pavardėmis ir suskirsčius į būrelius, kad nuvestų į kareivines, galvoje besisukantis istorinis kontekstas žadino vis naujas šių dienų problemų

interpretacijas, kurios sumišo su asmeninėmis emocijomis. Tačiau nebuvo laiko tolesniems apmąstymams – kariškos rutinos vilkelis mus įtraukė į projekto programą.

Projekto trukmė – savaitė. Jos metu turėjome vilkėti tikrą Lietuvos kario uniformą. Vos ją gavus į rankas apėmė neapsakomas pagarbos ir pasididžiavimo jausmas. Vėliau supratau, kad uniformą čia privaloma dėvėti neturint intencijos visus kariūnus suvienodinti, panaikinti tapatybę. Ši kario apranga – tai išorinis atributas, simbolizuotis vieną iš kariuomenės gyvenimo tendencijų – kariai turi tapti savotišku kolegialiu organu, ne tik ginančiu Lietuvos teritorijos vientisumą, bet ir reprezentuojančiu tėvynę. To inspiruota ėmiau vėl dėlioti mintis, tam tikrus probleminius aspektus, kuriuos apsvaščiau atsižvelgdama į konferencijos temą dar prieš čia atvykdama. Lietuvos pilietinio jaunimo ugdymo problemos... Maščiau apie šių dienų jaunuomenę, kuri tiesiog persunkta pragmatizmo. Jos egoistinio požiūrio į gyvenimą pagrindas, deja, – materialinė gerovė. Tam turi įtakos ir patys žemiausi žmonių instinktai, kurie galiausiai priveda ir prie kraštutinumų, lemia nepalankią kriminogeninę situaciją. Maščiau apie tokio dvasinio regreso priežastis. Galbūt tai neigiamas urbanizacijos, amerikanizacijos ir apskritai miesto kultūros, kuri integruota į Lietuvos, buvusio agrarinio krašto, gyvenimą virto naikavimo mechanizmu, rezultatas? Nesu socialistinių pažiūrų, tačiau negiedu ditirambų ir kapitalizmui, kurio lopšyje gimė šiandienis jaunimas. Man ši ekonominė sankloda visada asocijuojasi su siekiu kurti hedonizmu alsuojantį pasaulį,

kuriame, nors ir sudaroma palanki terpė tobulėti individui, kartu paneigiamas lojalumas valstybei, užgožiamos tautos šimtametės patirties subrądintos tradicijos – čia ratas užsidaro, ir grįžtame prie jau minėto motyvo, tik kitais žodžiais nusakyto, – dabar mūsų pilietinė visuomenė reikalauja tik kūniško peno.

Bemąstydamą, kaip paprastai, impulsyviai nusprendžiu, jog visos negandos – „nešvartų politikų rankų darbas“. Tačiau – toliau oponuoju pati sau – giluminės problemos ir neigiami procesai, plintantys iš kartos į kartą įvairiuose viešuosiuose sektoriuose (švietimo, kultūros, sveikatos apsaugos, valstybės valdymo ir et cetera, et cetera), neturi būti vienareikšmiškai priskiriami tam tikros politinės jėgos „nuopelnams“. Ir prisime-

nu dėstytojo žodžius: „Kultūra yra tai, prie ko prisilietė žmogaus ranka“, dėl to atsakomybė už nacionalines negandas tenka kiekvienam. Turime nepamiršti, kad patys sudarėme visuomeninę sutartį, niekieno neverčiami nusprendėme, jog mūsų valstybėje turi būti Tautos atstovybė, o ją patys ir formuojame, išreikšdami būtent savo valią.

Pilietinis jaunimas... Mano akimis, pilietinis jaunimas – tai ne vos pilnametystės slenkstį perkopusių ir Lietuvos Respublikos piliečio pasą turinčių socialinių būtybių banda, pilietinis jaunimas – tai dora, inteligentiška ir patriotiška Lietuvos ateities valdžia. Supratau, jog kariūnai šią sąvoką aiškina beveik adekvačiai, į mus, aukštųjų mokyklų studentus, kreipdamiesi kaip į būsimą Lietuvos inteligentiją.

Apmąstymai retai kada gali pasiekti kulminaciją... Tada, nebaigusi mintyse analizuoti pilietinio jaunimo problemų ištakų ir galimų prevencinių priemonių joms įveikti, neritmingais žingsniais dideliais kareiviškais batais kartu su kitais I kuopos 2-ojo būrio studentais-kariūnais patraukiau į pirmąją – karo inžinerijos – paskaitą. Tą pačią dieną pirmą kartą į rankas paėmėme automatinius šautuvus AK-4, pabandėme juos išardyti ir vėl sudėti, vėliau su ginklais atlikti tam tikrus veiksmus. Pirmajai dienai šaukiantis vakarą prasi-dėjo netikėtas sujudimas – turėjome skubiai susikrauti daiktus, gavome didžiules kariškas kuprines, amunicijos diržus ir po šalną. Akademijos koridoriuose aidėjo kariūnų įsakymai, visi bėgiojo pirmyn atgal nešini savo reikmenimis. Taip paskubomis susiruošę išsirikiavome lauke vykti į kelionę – netrukus kariuomenės autobusu, lydimi Karo policijos, buvome nuvežti į Pabradės poligoną – nenuspėjamų iššūkių ir išbandymų vietą. Pakeičiant tvirtai laikydami šautuvus rankose kartojojome saugaus elgesio naudojant ginklą taisyklių pagrindinius žodžius: „elgesys – žmogus – nuleistukas – saugiklis...“

Atvykę į poligoną pradėjome statyti kariškas palapines, kuriose vėliau gyvenome visą savaitę. Plušėjome iki nakties, kol galiausiai baigėme „įkurtuves“. Pamenu, tą naktį, kaip ir visas kitas naktis poligone, dėl didelio fizinio nuovargio užmigau vos užmerkusi akis... 6 valandą ryto jau turėjome būti išsirikiavę lauke, pasiren-gę rytinei patikrai. Naują dieną visada pradėdavome iškeldami Trispalvę. Kol ji būdavo keliamą iki stiebo viršaus, mes, iš apačios žiūrėdami į mėlynas

aukštumas, giedodavome Lietuvos himną. Tie, regis, maži patriotiniai momentai iš tiesų buvo aliuzija į su patosu tariamus žodžius „Tėvynės labui!“, tos akimirkos turbūt išreikšdavo visa, dėl ko apskritai egzistuoja ši akademija ir jos auklėtiniai. Dauguma Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kariūnų atsidavimą ir ištikimybę Lietuvai laiko pamatinėmis savo gyvenimo vertybėmis, jų širdys šaukia: „Res publica mihi vita est carior!“ („Tėvynė man už gyvybę brangesnė“).

Paskaitos konferencijos tema užėmė apie ketvirtadalį projektui skirtą laiką. Lektoriai – autoritetingi karininkai, jų pasakojimai apie Lietuvos karinę padėtį buvo neabejotinai informatyvūs ir įtaigūs. Susipažinome su Lietuvos karinio gyvenimo istorinėmis interpretacijomis, išklauseme paskaitų apie lyderystę, apie misijas Afganistane ir bent vienu žingsniu tikrai priartėjome prie potekstės, kurią buvo numatę šio projekto organizatoriai. Ji elementari, aiškiai suvokiama, nors, tiesa, sunkiai įgyvendinama. Bet šiuos paprastus dalykus, kuriuos pavyko išvelgti, atskleisiu straipsnio pabaigoje, o dabar privalau papasakoti, kaip praleidome didžiąją laiko dalį, skirtą įvairioms pratyboms: ginkluotės ir šaudybos, taktikos, karo inžinerijos, topografijos, pirmosios medicinos pagalbos, rikiuotės.

Labiausiai daugeliui buvo įsimintinos būtent ginkluotės ir šaudybos pratybos. Pirmiausia, kad galėtume šaudyti kovinėmis kulkomis, turėjome išlaikyti testą – pademonstruoti, kaip išardomas ir surenkamas automatas, atliekama ginklo saugumo patikra (GSP) ir kiti veiksmai. Viskas vyko Pabradės miškų apsupty, tad ir nuotaika buvo savita. Žiūrint pro

romantizmo epochos stilistinius rėmus, tai galėtų atrodyti kad ir taip... Kaitri pavasario diena, miško laukymės oras dvelkia paraku, nuo kario kaktos srūvantis prakaitas maišosi su aitriu ginklo metalo kvapu, saulė spigina į akis, karštis kaskart perveria kūną, išvar-gęs karys griūva ant žemės, tačiau atsikvėpęs sudiržusiomis rankomis pakelia ginklą ir bėga toliau, priklaupia, taikosi, atsistoja ir tęsia manevrą – nevalia pasiduoti išsekimui.

Šaudydama iš automatinio šautuvo susižeidžiau. Nors žaizda buvo tikrai menka, ginklo vamzdis liko kruvinas. Vėliau, kai visi sugrubusiomis rankomis jau kelintą kartą alyva valėme ginklus, prisiminiau garsiojo Vokietijos vienytojo Otto fon Bismarcko šūkį „Geležimi ir krauju!“ – šį kartą, priešingai nei per „sausas“ istorijos pamokas, ištartos frazės prasmė įgavo kitokį atspalvį.

Kitas įsimintinas įvykis – sprogdinimo darbai. Tiesa, man šios pratybos pasirodė groteskiškai juokingos, kai drebančiomis rankomis ir, žinoma, aptvarstytu pirštu (po „sėkmingo“ šaudymo) turėjau degtuko galvutę nutaikyti į patį padegamosios virvutės centrą ir per šią procedūrą pasistengti neprarasti visos rankos. Gal kiek ir hiperbolizuoju, tačiau situacija buvo tikrai keblė, vis dėlto pavyko susprogdinti savo sprogstamąjį užtaisą, nors ir iš antro karto.

Būta daug ir kitų nepamirštamų kariško gyvenimo akcentų – teko važiuoti kariniu hameriu, išmokti paskubomis ir nekalbant valgyti, keltis vidury nakties ir kas valandą pasikeičiant su kitomis palapinės gyventojomis kurstyti krosnelę. Vieną kartą per savaitę kiekvienas turėjome dvi valandas naktį budėti lauke ir prižiūrėti

stovyklą, periodiškai užsukti į palapinę ir patikrinti, ar budintis prie krosnelės studentas ne užmigęs. Kariūnai mus mokė kariškos priežiūros elementų, visada turėjome būti tvarkingi: suvarstytais ir nuvalytais batais, tinkamai užsagstytomis uniformomis – tai pagarbos karo tarnybai ženklas.

Visą savaitę, kol vyko projektas, galvojau, iš kur kariūnai semiasi stiprybės visiems likimo numatytiems sunkumams įveikti. Kaip didūs praeities kariai, partizanai, tokie kaip Jonas Žemaitis (Vytautas), Juozas Lukša (Daumantas), Adolfas Ramanauskas (Vanagas) ir kiti, turėjo jėgų nepaliaudami kovoti, kurstyti rezistencijos ugnį? Pamėginasiu atsakyti ir išsakyti savo požiūrį. Nors Konstitucinio Teismo nutarime dėl Lietuvos Respublikos pilietybės pabrėžiama, jog Lietuvos

pilietinei tautai priklauso visi Lietuvos Respublikos piliečiai, nesvarbu, ar jie priklauso titulinei nacijai (pagal kilmę yra lietuviai), ar tautinėms mažumoms. Tačiau kas, jei ne lietuvių tautos kraujas, dvasia, tradicijų ir istorijos pojūtis, inspiravo karių stiprybę? Ištvėrmė priklauso ne nuo valstybės, o pirmiausia nuo tautos, jos kultūros. Tikras karys ne tas, kuris it mankurtas akiai klauso įsakymų ir yra stiprus vien savo fizine jėga, tikras karys – nepalaužiamos moralės žmogus, žinantis savo tėvynės vertę ir tai, kad kančia dėl gimtinės kiekvieną taurina.

Nuo įvairių kontroversiškų apmąstymų atitrūkau paskutinio vakaro metu. Tai buvo proga geriau susipažinti su kitais projekto dalyviais, pristatyti savo universiteto fakultetą, jo veiklą. Buvo užkurtas didžiū-

lis laužas. Apie jį atslinkus sutemoms sustoję ratu kartu su kariūnais lingavome ir dainavome patriotines dainas.

Baigdamą tenoriu pridurti, kad, kaip ir visi kiti projekto dalyviai, džiaugiuosi, jog turėjau progą dalyvauti šioje konferencijoje. Ji mane įkvėpė pasamprotauti įvairiais straipsnyje iš dalies aptartais klausimais. O žadėtoji potekstė, kaip minėjau, paprasta – tai kariuomenės ir kariško patoso reikšmė Lietuvai. Ši jėga svarbi ne tik mūsų valstybės teritoriniam vientisumui užtikrinti, bet ir kitoms vertybėms, pagarbai lietuviškoms tradicijoms, Lietuvos istorijai saugoti. Kaip Victoras Hugo sakė, „ateitis – praeities atgarsis“. Turime išgirsti ir suvokti tą atgarsį ir ateityje Lietuvos labai nebe kartoti senų klaidų.

Kariūnai ir studentai pasibaigus pratyboms Pabradės poligone

Rugsėjo 1 d. Mokslo ir žinių dieną Akademijos bendruomenė pradėjo naujus studijų metus.

Rugsėjo 3 d. Akademijos bendruomenei skaitė paskaitą JAV Pensilvanijos valstijos Nacionalinės gvardijos vadė generalė majorė Jessica L. Wright. Ji – pirmoji į JAV karo aviacijos mokyklą įstojusi moteris.

Rugsėjo 20–24 d. Generolo Tado Kosciuškos sausumos pajėgų aukštojoje karininkų mokykloje Vroclave vyko kasmetė Baltijos jūros karo akademijų konferencija, kurioje dalyvavo ir Lietuvos karo akademijos delegacija.

Rugsėjo 23 d. Akademijoje vyko tarptautinis vadybos ir verslo administravimo krypties studijų programų vertinimas. Vertinimas atliekamas kas penkeri metai visuose Lietuvos universitetuose, jo tikslas – nustatyti universitetinių studijų kokybę ir atitiktį Europos aukštojo mokslo kokybės reikalavimams.

P A S K I R T I   Į   P A R E I G A S

2010-08-10 dr. **Jūratė NOVAGROCKIENĖ** paskirta į LKA Karo mokslų instituto Strateginių tyrimų centro vedėjo pareigas.

2010-08-10 dr. **Vaclovas JONEVIČIUS** paskirtas į LKA Karo mokslų instituto Karo technologijų centro vedėjo pareigas.

2010-08-10 mjr. **Gintautas JAKŠTYS** paskirtas į LKA Karo mokslų instituto Karo istorijos centro viršininko pareigas.

2010-08-16 mjr. **Robertas MEŠKAUSKIS** paskirtas į LKA S-4/S-6 skyriaus viršininko pareigas.

2010-09-01 dr. **Juozas BAUBLYS** perkeltas į LKA Inžinerinės vadybos katedros profesoriaus pareigas.

2010-09-01 dr. **Aušrius JUOZAPAVIČIUS** paskirtas į LKA Inžinerinės vadybos katedros vedėjo docento pareigas.

2010-09-06 mjr. **Albertas DAUGIRDAS** paskirtas į LKA Lyderio ugdymo grupės Vado ugdymo sekcijos viršininko pareigas.

2010-09-20 kpt. **Robertas RUDZEVIČIUS** paskirtas į LKA Lyderio ugdymo grupės Kariūnų bataliono II kariūnų kuopos vyriausiojo instruktoriaus pareigas.

2010-10-05 mjr. **Rimvydas ADOMAVIČIUS** paskirtas į LKA Lyderio ugdymo grupės Atrankos centro viršininko pareigas.

S U T E I K T A S   A U K Š T E S N I S   K A R I N I S   L A I P S N I S

vyr. ltn. **Mindaugui NAUDŽIŪNUI** – kapitono

A P D O V A N O T I

kpt. **Artūras KATILIUS** – Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu

mjr. **Raimondas Algimantas KRIŠČIŪNAS** – už ypatingą pasižymėjimą, uolų pareigų vykdymą ir iniciatyvą rengiant kontingentus budėjimui NRF-14 ir RU BG I/2010 LK Sausumos pajėgų vado padėkos raštu

Rugsėjo 4-osios Akademijos bendruomenės tradicinės „Rudeniukės“ akimirkos

TARPTAUTINIS STANISLOVO BUTELIAUSKO ĮVERTINIMAS

2010 m. rugsėjo 23–25 dienomis Sevastopolyje (Ukraina) vyko tarptautinė išradimų ir naujų technologijų paroda „Naujas laikas“. Pagrindiniai renginio organizatoriai: Ukrainos ekonomikos ministerija, Ukrainos mokslo ir švietimo ministerija, Ukrainos mokslų

akademija, Intelektinės nuosavybės apsaugos departamentas, tarptautinis inovacijų klubas „Archimed“ (Maskva) ir kitos institucijos.

Parodoje savo išradimus pristatė per 170 autorių iš Belgijos, Estijos, Lietuvos, Irano, Moldovos, Rumunijos, Rusijos Federacijos, Ukrainos, Vokietijos ir kitų šalių.

Mūsų šaliai atstovavo Lietuvos karo akademijos Inžinerinės vadybos katedros lektorius Stanislovas Buteliauskas, kuris pademonstravo savo išradimą „Automobilių kelių mazgas“. Išradimas sulaukė nemenko lankytojų ir parodos organizatorių susidomėjimo ir įvertinimo. S. Buteliauskas buvo apdovanotas parodos aukso medaliu, Inkermano miesto mero taure ir pasižymėjimo ženklu – Atspindžio ordinu („Орден отображения“).

APDOVANOTAS PROFESORIUS ANTANAS MAKŠTUTIS

Rugpjūtį Akademią pasiekė gera žinia – Vadybos katedros profesoriui habil. dr. Antanui Makštučiui šių metų liepos 5–9 dienomis Pietų Afrikos Respublikoje vykusioje XII tarptautinėje konferencijoje buvo įteiktas Pasaulinis meistriskumo apdovanojimas (*Global Excellence Award*) už indėlį įgyvendinant Pasaulio verslo ir technologijų asociacijos (GBATA)

programą. Pažymėtina, kad prof. A. Makštutis GBATA organizuojamose tarptautinėse konferencijose dalyvauja nuo 2005 m., kai šis renginys vyko Lisabonoje, 2006 m. – Maskvoje, 2007 m. – Taivane, 2008 m. – Madride, 2009 m. – Prahoje. Prof. A. Makštučio iniciatyva 2006–2010 m. visų GBATA tarptautinių konferencijų publikuoti mokslo darbai (iš viso per 5000 puslapių) nuo š. m. rugsėjo 1 d. skelbiami Akademijos nuotolinių studijų tinklalapyje. Jie skiriami magistro studijų klausytojams studijuoti, magistro baigiamiesiems darbams rengti. Profesoriaus habil. dr. A. Makštučio apdovanojimas – ženklus įvykis Akademijos gyvenime.

KARIŪNO inf.

Rugsėjo 30 d. Akademijoje lankėsi Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo viceministrė Nerija Putinaitė. Viešnia domėjosi Lietuvos karo akademijos mokslo ir studijų eiga, bendradarbiavimo su kitomis aukštosiomis mokyklomis perspektyvomis.

Spalio 7 d. vyko kasmetis mokslinis seminaras „Lazerių ir matematinio modeliavimo taikymas karyboje“.

Spalio 5–9 d. Akademijoje pagal dvišalę mainų programą lankėsi Danijos karališkosios karo akademijos delegacija. Mūsų kariūnai turėjo galimybę pasidalyti patirtimi, daugiau sužinoti apie karinį rengimą Danijoje.

Spalio 9 d. Lietuvos nacionalinio muziejaus Senojo arsenalo vidiniame kieme įvyko iškilminga 27 pirmo kurso kariūnų priesaikos ceremonija.

Spalio 12 d. kariuomenės vadas gen. mjr. Arvydas Pocius susitiko su I kurso kariūnais. Susitikimas surengtas pagal Karininko lyderio ugdymo programą.

Spalio 14 d. Kariūnų batalione vyko pirmakursių „krikštynos“ – „išventinimo į kariūnus“ ceremonija.

Spalio 18 d. Oro pajėgų štabo karininkų kursuose vyko Baltijos šalių mokymo programų koordinavimo grupės susitikimas.

Spalio 20–22 d. Akademijos delegacija dalyvavo Europos valstybių karo akademijų viršininkų konferencijoje Belgijoje.

Spalio 21 d. vyko seminaras „Įgytos patirties procesas“.

Spalio 24 d. vyko kasmetė mokslinė konferencija „Užsienio kalbų mokymo modelių kūrimas ir taikymas mokymo procese“.

BŪSIMI RENGINIAI

Spalio 28 d. Akademijos biblioteka rengia seminarą „Bibliotekų vaidmuo krašto apsaugos sistemoje“.

Lapkričio 9 d. Vadybos katedra rengia kasmetį magistro studijų seminarą „Personalo vadybos aktualijos“.

Lapkričio 12 d. Užsienio kalbų institutas organizuoja konferenciją „Psichoedukologinių metodų sąsajos mokant užsienio kalbų“.

Lapkričio 25 d. Karo mokslų institutas rengia mokslinę konferenciją „Lietuvos karininkų rengimas nuo seniausių laikų iki XX a. vidurio“.

Lapkričio 26 d. Baziniai karininkų kursai organizuoja diskusiją „Karių karinio rengimo metodikos tobulinimas“.

Lapkričio mėn. bibliotekoje (III aukšte) atidaroma Generolo Jono Galvydžio-Bykausko karinės literatūros skaitykla.

Gruodžio 9 d. Politikos mokslų katedra rengia mokslinę praktinę konferenciją „Lietuvos karinė diplomatija: retrospektyva ir perspektyva“.

U Ž U O J A U T O S

Nuoširdžiai užjaučiame
Kęstutį DIJOKĄ
dėl mylimos Mamos mirties.
Akademijos bendruomenė

Sunkią liūdesio ir netekties valandą
dėl mylimo Tėvelio mirties
nuoširdžiai užjaučiame
Rasą ŠARAKAUSKIENĘ,
jos šeimą ir artimuosius.
Akademijos bendruomenė

Skaudžią netekties valandą
dėl mylimos Mamytės mirties
I kurso kariūnų
Zigmą POLINAUSKĄ
ir jo artimuosius
nuoširdžiai užjaučia ir kartu liūdi
Akademijos bendruomenė

Skaudžią netekties ir liūdesio
valandą nuoširdžiai užjaučiame
Iloną ŽEMAITYTĘ
dėl Brolio mirties.
Akademijos bendruomenė

In memoriam Profesoriui Algimantui Ambrazevičiui

Laikas yra už mūsų ir prieš mus, jis niekada nebūna greta mūsų.

L. Tolstojus

2010 metų karštą liepos 11 dieną netekome ilgamečio Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos, Vilniaus Gedimino technikos universiteto profesoriaus, habilituoto technikos mokslų daktaro, dimisijos kapitono, valstybinės premijos laureato, ilgai dirbusio Lietuvos energetikos institute, šiluminės fizikos ir transporto energetikos specialisto Algimanto Ambrazevičiaus.

Anot paties profesoriaus, jis jau nuo gimimo dienos buvo susijęs su ENERGETIKA: augo inžinierių energetikų šeimoje ir visą gyvenimą turėjo puikius šios srities mokytojus.

Visus profesoriaus Algimanto Ambrazevičiaus darbus, kurių yra labai daug (tai – vadovėliai ir mokomosios knygos, moksliniai ir mokslo populiarinamieji straipsniai, konferencijų ir simpoziumų pranešimai, disertacijos, mokslo tiriamųjų darbų ataskaitos, išradimų aprašymai, mokslinio disertantų vadovo, eksperimentinių studijų darbai), nuo pirmojo studentiško 1954 m. mokslo darbo apie Klaudijaus „pasaulio šiluminės mirties postulata“ iki paskutinio „Lietuvos transporto ekonominių, energetinių, ekologinių ir eismo procesų sąveikos tyrimo“, kurio vadovas jis buvo ir kuris bus baigtas 2010 m. gruodį, galima vertinti kaip universaliai veiklos pavyzdį – kaip reikia derinti mokslinius, taikomuosius ir praktinius tyrimus. Visa tai ir

buvo Algimanto Ambrazevičiaus gyvenimas.

Profesorius vadovavosi ne tik Nobelio premijos laureato Piotro Kapicos mintimi, jog mokslas turėtų būti siejamas su gyvenimu, kuris reikalingas, kad kurtum mokslą, o šis – kad pats gyventum ir kiti gyventų, bet ir senu posakiu: „Pinigai – dulkės, apranga – pelenai, o protas – kapitalas.“

Ilgametė pažintis su Algimantu Ambrazevičiumi leidžia man pabandyti išryškinti kai kuriuos jo asmenybės bruožus: nuolat užimtas, vertinantis ir saugantis vidinę laisvę, nepripažįstantis jokių rėmų, varžančių šios laisvės poreikį, atsparus psichologiniam spaudimui, pareigingas, organizuotas, intensyviai dirbantis mokslininkas, visada tvarkingai ir stilingai apsirengęs, ryšintis kaklaraištį...

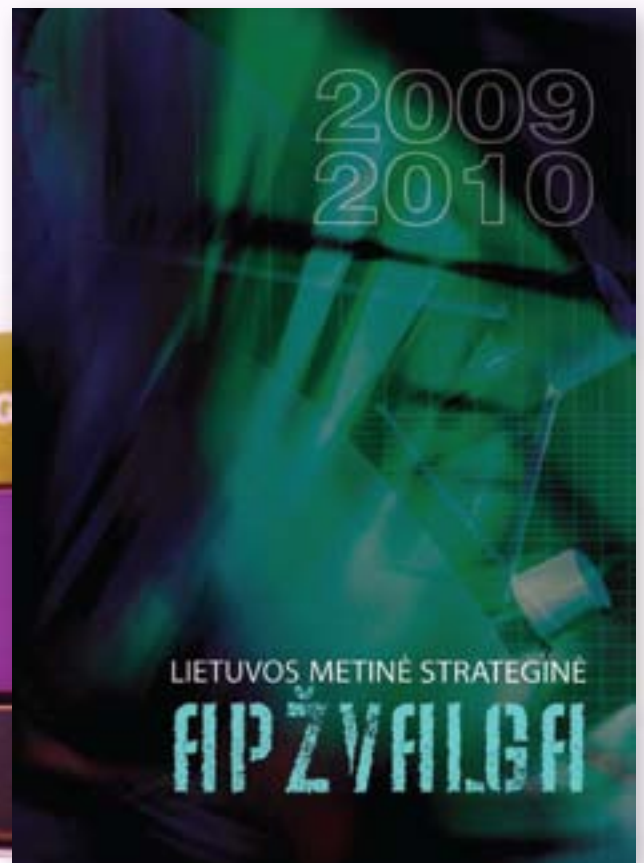
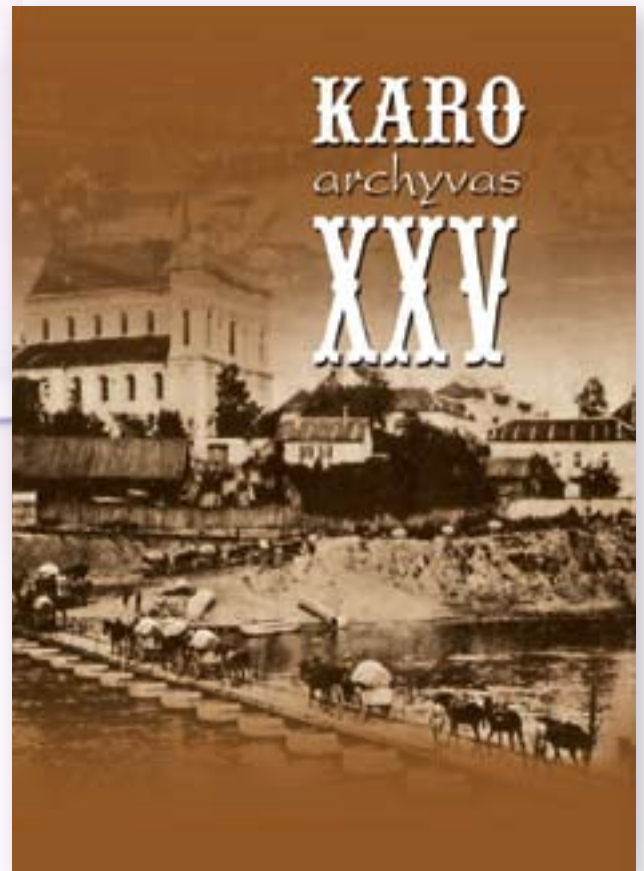
Profesorius Algimantas Ambrazevičius sukaupe nemažą biblioteką, vertino gerą literatūrą, kino filmus.

Akademijos bendruomenės atstovams paskutinio apsilankymo metu, užsiprašęs juodos ruginės duonos, balto lietuviško sūrio ir Vieškūnų kaimo obuolių sulčių, Algimantas Ambrazevičius atsisveikinant padainavo:

Lai šypsena liečia Jūsų akis,

Lai gera nuotaika visada bus su Jumis...

doc. dr. Valentina VILUTIENĖ

Nauji LKA leidiniai

Pergalės skonis

Iš kairės: krn. Andrius Volkovas, teisėjas mjr. Rytis Vasiliauskas ir klubo „Gintarinė pirštinė“ atstovas Tadas Klimavičius